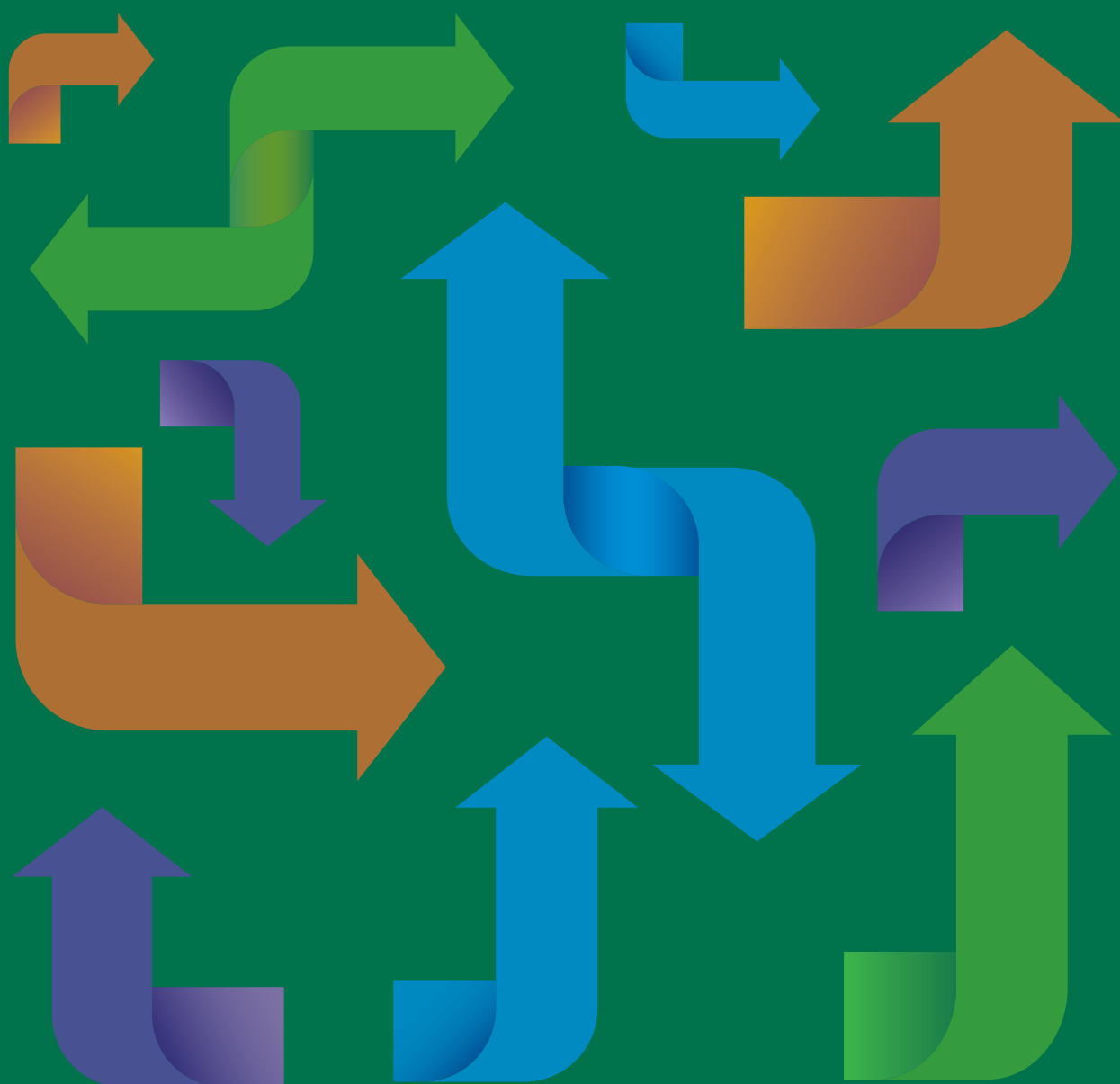

המוסד לביטוח לאומי
מינהל המחקר והתכנון

הצעת תקציב לשנת 2020

ואומדן ביצוע לשנת 2019

המוסד לביטוח לאומי
מינהל המחקר והתכנון

הצעת תקציב לשנת 2020

ואומדן ביצוע לשנת 2019

מיכאלה אסולין, דניאל גוטליב

התחזית המקרו-כלכלית בבסיס התקציב לשנת 2020 הוכנה על בסיס הערכות של בנק ישראל, משרד האוצר וגופים עסקיים. התחזיות במסמך זה בנויות על מידע מינהלי שברשות מינהל המחקר והתכנון. כמו כן יש בבסיס ההערכות המובאות כאן גם הנחות רבות של מינהל המחקר - הנחות כלכליות, דמוגרפיות ואחרות.

אומדני התקציב לשנת 2020 לגבי התקבולים, התשלומים והעודפים של המוסד לביטוח לאומי מושפעים בדרך כלל בנוסף לאמור לעיל גם משינויי חקיקה. לגבי 2020 יש לעת עתה מעט שינויי חקיקה מתוכננים חדשים אך יש השפעות ניכרות של שינויי חקיקה קודמים – של הרפורמות בנכות ובסיעוד.

תוכן עניינים

4	1. מבוא ותמצית.....
5	2. ביצוע תקציב 2019.....
7	3. אינדיקטורים מקרו-כלכליים לתקציב 2020.....
8	4. עדכון הקצבאות.....
9	5. עקרי שינויי חקיקה.....
9	גבייה והשתתפות הממשלה.....
9	קצבת אזרח ותיק ושאיירים.....
10	סיעוד.....
10	ילדים.....
11	נכות.....
	6. תחזית התקבולים, התשלומים והעודפים בשנת 2020 ושינויים ריאליים
12	של תשלומי הקצבאות.....

לוחות

6	לוח 1: תשלומים ותקבולים של הביטוח הלאומי, 2019.....
7	לוח 2: הנחות מקרו-כלכליות בבסיס התקציב ל-2020.....
11	לוח 3: עיקרי השינויים בתקציב לשנת 2020.....
13	לוח 4: שיעורי שינוי ריאליים של תשלומי הביטוח הלאומי.....
13	לוח 5: מספר מקבלי גמלאות –2018-2020.....
17	לוח 6: אומדן ליתרת נכסים של המוסד לביטוח לאומי – 2017-2020 (מיליוני ש"ח).....
17	לוח 7: תשלומים ותקבולים של המוסד לביטוח לאומי – 2020 (מיליוני ש"ח ובאחוזים).....
12	לוח 8: תקבולים, תשלומים ועודפים – תחזית ל-2020 (מיליוני ש"ח).....
13	לוח 9: תקבולים, תשלומים ועודפים – אומדן 2019 (מיליוני ש"ח).....
14	לוח 10: תקבולים, תשלומים ועודפים – מאזן 2018 (מיליוני ש"ח).....

15	לוח 11: הגבייה באמצעות הביטוח הלאומי, לפי ענפי ביטוח (מיליוני ש"ח) 2019 - 2020 ...
16	לוח 12: שיעורי דמי הביטוח בגבייה החל מ-1.1.2019.....
17	לוח 13: שיעורי דמי הביטוח בגבייה החל מ-1.1.2017.....
18	לוח 14: שיעורי דמי הביטוח בגבייה החל מ-1.1.2016.....
19	לוח 15: שיעורי דמי הביטוח בגבייה החל מ-1.1.2015.....
31	לוח 16: הוצאות מנהליות בתקציב התפעולי לשנת 2020- (אלפי ש"ח).....
34	לוח 17: הוצאות לגורמי חוץ לפי חוק הביטוח הלאומי (אלפי ש"ח) - 2020

תרשימים

12	תרשים 1: עודפים בחשבונות הביטוח הלאומי, 1990-2020.....
20	תרשים 2: תשלומי הגמלאות לפי ענפי הביטוח הלאומי (ללא הוצאות מינהל), 2020
21	תרשים 3: תשלומי הגמלאות כולל סעיף 9 והוצאות מינהל – 2020
22	תרשים 4: תקבולי ענפי הביטוח הלאומי לפי מקור מימון, לפי חוק ביטוח לאומי – 2020
23	תרשים 5: תקבולי ענפי הביטוח הלאומי לפי מקור מימון – 2020
24	תרשים 6: עודף/גירעון לפי ענפים (כולל ריבית), 2020 במיליוני ש"ח
25	תרשים 7: שיעורי דמי ביטוח לאומי ובריאות לשכירים, החל מ-1 בינואר 2019
26	תרשים 8: שיעורי דמי ביטוח לאומי ובריאות לשכירים, החל מ-1 בינואר 2016
27	תרשים 9: שיעורי דמי ביטוח לאומי ובריאות לשכירים, החל מ-1 בינואר 2015
28	תרשים 10: שיעורי דמי ביטוח לאומי ובריאות לעצמאים, החל מ-1 בינואר 2017.....
29	תרשים 11: חלקם של החמישונים בסך הקצבאות והתקבולים, 2017

1. מבוא ותמצית

לפי התחזיות המקרו-כלכליות של בנק ישראל וגורמים נוספים במשק, קצב הצמיחה ממשיך להיות סביב 3.3%, ב-2020 כ-3.4% כך שמצב התעסוקה נשאר ברמה גבוהה. לפי הערכות אלה מספר משרות השכיר יגדל לעומת שנת 2019 ב-0.3% והשכר הריאלי הממוצע ימשיך לעלות גם השנה, כבשנים האחרונות אם כי בקצב הולך ואיטי יותר - בכ-1.6% במונחים ריאליים לאחר קצבי גידול של 3%, 2.8% ו-1.9% ב-2017, 2018 ו-2019 בהתאמה. שיעור הבלתי מועסקים צפוי להשאר יציב ב-4.2% בדומה לשיעור בשנים הקודמות.

העלייה בתקבולים הביטוחיים וכחלק מהם גם ההעברות מצד הממשלה (סעיף 32) צפויים לעלות ב-2020 בהשוואה ל-2019 בכ-4.2 מיליארדי ש"ח, לכ-98,686 מיליוני ש"ח, זאת בעיקר עקב העלייה בתקבולים העצמאיים של הביטוח הלאומי (דמי הביטוח צפויים לעלות בכ-2.2 מיליארד ש"ח ותקבולי הריבית בכ-0.8 מיליארד) אך גם עקב הגדלת השתתפות האוצר בתקציב הביטוחי (2.1+ מיליארד ש"ח).

התשלומים צפויים לגדול ב-5,476 מיליון ש"ח, כך שההשפעה על העודף תהיה מצמצמת בהשוואה לעודף של 2019. זה יגיע בשנת 2020 לכ-8.5 מיליארדי ש"ח לאחר עודף של 9.6 מיליארד ב-2019.

לפי הצעת התקציב התשלומים לגמלאות (כולל הוצאות מינהל) צפויים להסתכם ב-2020 בכ-101.2 מיליארד ש"ח לעומת 96 מיליארד ש"ח ב-2019. התשלומים לגמלאות לפי חוק הביטוח הלאומי – התשלומים הביטוחיים – צפויים להגיע לכ-90.2 מיליארדי ש"ח (כולל הוצאות מינהל), ואילו תשלומים הגמלאות הלא-ביטוחיות יגיעו לכ-11 מיליארד ש"ח (כולל הוצאות מינהל).

לפי הצעת התקציב ל-2020 סך כל התקבולים של המוסד לביטוח לאומי מגבייה (כולל דמי ביטוח בריאות והשלמת סל הבריאות ע"ח האוצר), הכנסות מריבית ושיבוב, ומהשתתפות האוצר במימון הגמלאות ומהכנסות מריבית ומפיצויים מצד שלישי יסתכמו בכ-166 מיליארד ש"ח. השתתפות האוצר למימון הגמלאות הביטוחיות תהיה כ-35.4 מיליארד ש"ח. תשלומי האוצר של מלוא הגמלאות לא-ביטוחיות יסתכמו בכ-11 מיליארד ש"ח (כולל הוצאות מינהל), ואילו תקבולים הריבית על חוב הממשלה למבוטחים צפויים להגיע לסכום של כ-8.4 מיליארד ש"ח.

בהתאם לתחזית התשלומים והתקבולים של הצעת התקציב לשנת 2020 יהיה עודף בתקציב הביטוחי של הביטוח הלאומי, שכן התקבולים צפויים להיות גבוהים מהתשלומים. העודף יסתכם בכ-8.5 מיליארד ש"ח.

2. ביצוע תקציב 2019

סך התשלומים לגמלאות הביטוח הלאומי¹ הסתכמו בשנת 2019 ב-95.7 מיליארד ש"ח. עיקר התקציב מוצא על גמלאות ביטוחיות, שהסתכמו בכ-83.4 מיליארד ש"ח (87% מסך הקצבאות).

10.8 מיליארד ש"ח נוספים הוצאו על גמלאות לא-ביטוחיות, כלומר גמלאות הממומנות במלואן מתקציב המדינה.

סך תקבולי המוסד כולל דמי ביטוח בריאות והשלמת סל הבריאות הסתכמו בשנת 2019 ב-159 מיליארד ש"ח. התקבולים הביטוחיים הסתכמו ב-94.5 מיליארד ש"ח וכולל תקבולים עבור קצבאות לא-ביטוחיות הם הסתכמו בכ-105.3 מיליארד ש"ח. גביית דמי ביטוח לאומי הסתכמה בכ-52.3 מיליארד ש"ח (כולל שיפוי²), השיפוי עבור דמי ביטוח של מעסיקים הסתכם ב-3,403 מיליארד ש"ח. השתתפות האוצר לפי סעיף 32 הסתכמה ב-2019 ב-33.3 מיליארד ש"ח. השתתפות אוצר זו נחוצה מאחר שהמחוקק קבע פטורים והנחות רבות בדמי ביטוח כאשר הקצבאות משולמות באופן מלא. לכן פטורים אלה חסרים לביטוח הלאומי וחובת הממשלה לממן דמי ביטוח חסרים אלה. יתרה מזו, כאשר החקיקה מגדילה את הקצבאות מבלי לאפשר לביטוח הלאומי להתאים את דמי הביטוח אזי נוצר חסר שגם לגביו יש צורך למלא את קופת הביטוח הלאומי. בעוד שהשתתפות הממשלה בנוגע לפטורים והנחות היא לגיטימית וחשובה, החסר שנוצר עקב הגדלת קצבאות ביטוחיות מבלי לאפשר לביטוח הלאומי להגדיל דמי ביטוח בעקבות ההגדלה, עלול ליצור בבוא העת חוסר איתנות פיננסית; זאת מאחר שלא ברור באיזו מידה ממשלות עתידיות יעמדו בהעברת התוספת ובאיזו מידה הן ידרשו לקצץ בקצבאות. תקבולי הריבית על השקעת יתרת הנכסים הסתכמו ב-8.3 מיליארדי ש"ח והפיצויים מצד שלישי (שיבוב) הסתכמו בכ-0.61 מיליארד ש"ח. תשלומי הגמלאות הלא-ביטוחיות (סעיף 9 וחוקים והסכמים אחרים) הסתכמו ב-2019 בכ-10.8 מיליארד ש"ח.

בשנת 2019 שילם הביטוח הלאומי קצבאות בסך 93.8 מיליארד ש"ח, כאשר מספר המבוטחים עמד על כ-6,077,920. אם נכלול את תשלומי החסכון לכל ילד אזי מתווספים לנהנים מקצבאות הביטוח הלאומי גם כ-2.9 מיליון ילדים³. סך תשלומי הקצבאות בשנת 2019 גבוה ב-7.8% ביחס לסך תשלומי הקצבאות בשנת 2018 (שיעור נומינלי).

ב-2019 נמשכה מגמת הגידול בשיעור האזרחים הותיקים בישראל. בעוד שהאוכלוסיה הכללית בישראל גדלה בקצב של כ-2% לשנה, אוכלוסיית האזרחים הותיקים, מקבלי קצבאות אזרח ותיק, גדלה בקצב של כ-4.3% בשנה. גידול זה מסביר את עיקר עליית משקל מקבלי קצבאות אזרח ותיק בכלל מקבלי קצבאות הביטוח הלאומי.

¹ כולל הוצאות מנהל אלא אם צוין אחרת.

² השיפוי הוא תשלום דמי ביטוח על ידי הממשלה במקום המעסיקים, במטרה להפחית את עלות העבודה שלהם.

³ יצויין שהפקדות בחסכון הילדים נועד לילד בלבד.

3. אינדיקטורים מקרו-כלכליים לתקציב 2020

בהכנת תקציב הביטוח הלאומי גיבש מינהל המחקר והתכנון של המוסד תחזית למשק לשנה אחת קדימה תוך התבססות על התחזית המקרו-כלכלית של חטיבת המחקר של בנק ישראל. התחזית שלנו כן מתחשבת בהערכות נגישות של גופים נוספים: משרד האוצר, וארגונים עסקיים שבהם פועלות יחידות כלכליות, כגון חברת הראל, בנק לאומי ובנק הפועלים. בלוח 3 מסוכמים האינדיקטורים העיקריים ששימשו להכנת התקציב.

מחירים: רמת המחירים הממוצעת בשנת 2019 היתה גבוהה בכ-1.4% לעומת הרמה הממוצעת ב-2018. ב-2020 צפויה עליית מחירים ממוצעת של 1.7%. השינוי במדד המחירים לצרכן במשך התקופה שבין חודשי נובמבר, הקובעת את עדכון הקצבאות עומד על 0.3%.

שכר חודשי ממוצע: לפי המידע שמצטבר בביטוח הלאומי גדל השכר הנומינלי הממוצע ב-2019 ב-3.3% לעומת שנת 2018 וצפוי להסתכם בכ-10,820 ש"ח לחודש – גידול ריאלי של כ-1.9%. ב-2020 צפויה עלייה נומינלית של 3.4% בשכר ועלייה ריאלית של 1.6%. חלק מהעלייה הנומינלית יתכן שנובע מעליית הוותק של מצבת העובדים בעקבות העלייה במשקל העובדים המבוגרים יותר.

מספר משרות שכיר: מספר משרות שכיר (ישראלים) יגדל בשנת 2020 בכ-0.3%.

שיעור האבטלה: צפוי להיות יציב, כ-4.2% מכח העבודה, כמו ב-2019.

לוח 2: הנחות מקרו-כלכליות בבסיס התקציב ל-2020

תחזית 2020	אומדן 2019	ביצוע 2018	ביצוע 2017	ביצוע 2016	ביצוע 2015	
3.4%	3.3%	3.3%	3.5%	4.0%	2.6%	תמ"ג - שינוי ריאלי ממוצע לעומת שנה קודמת
1.7%	1.4%	0.8%	0.2%	-0.5%	-0.6%	מדד מחירים לצרכן - שינוי ממוצע
0.3%	1.2%	0.3%	-0.3%	-0.9%	-0.1%	נובמבר לעומת נובמבר - לצורך עדכון קצבאות של השנה הנוכחית*
11,185	10,820	10,470	10,108	9,798	9,574	שכר ממוצע חודשי (מועסקים ישראלים, ש"ח לחודש)
3.4%	3.3%	3.6%	3.2%	2.3%	2.2%	שינוי נומינלי
1.6%	1.9%	2.8%	3.0%	2.9%	2.8%	שינוי ריאלי
3.7%	3.6%	6.0%	6.0%	5.6%	5.1%	תשלומי שכר נומינליים - שיעור שינוי
3,695	3,685	3,675	3,592	3,495	3,386	מספר משרות שכיר (ישראלים) - באלפים
0.3%	0.3%	2.3%	2.8%	3.2%	2.8%	שינוי לעומת אשתקד
169	166	163	168	188	202	בלתי מועסקים (באלפים, 2012 ואילך הגדרה חדשה)
4.2%	4.2%	4.0%	4.2%	4.8%	5.2%	שיעור מכוח העבודה

4. עדכון הקצבאות

הסכום הבסיסי משמש מאז 2006 כבסיס לקביעת רמת הקצבאות ועדכון⁴.

כתוצאה מעליית מדד המחירים לצרכן בין נובמבר 2018 לבין נובמבר 2019 ב-0.3%. בשנת 2020 יוגדלו סכומי הקצבאות בהתאם (ר' התייחסות בסעיף 3).

השכר הממוצע לפי סעיף 2 יעמוד בחודש ינואר 2020 על 10,551 ש"ח לעומת 10,273 ש"ח בינואר 2019, דהיינו גידול של 2.7%. כמו כן יעמוד השכר הממוצע המחושב לצורך עדכון שכר הבכירים, שכר מינימום וכו', בינואר 2020 על 10,428 ש"ח לעומת 10,139 ש"ח עד כה - גידול של 2.9%. מכאן ששיטת העדכון של הקצבאות לפי עליית מדד המחירים בלבד תרמה גם השנה להגדלת השחיקה בקצבאות הביטוח הלאומי.

הסכום הבסיסי לפי פסקה (1), הוא 8,915 ש"ח; הסכום הבסיסי לפי פסקה (א2) לקצבת הילדים הוא 152 ש"ח, לפי פסקה (ב2) לקצבת הילדים הוא 192 ש"ח, לפי פסקה (ג2) להבטחת הכנסה הוא 142 ש"ח. לגבי כל גמלה שאינה מנויה בפסקאות (1) או (2), כמו קצבאות אזרח ותיק ושאינם או הבטחת הכנסה או ההכנסה המרבית לגביית דמי ביטוח, הסכום הבסיסי ב-2019 הוא 8,804 ש"ח.

⁴ זהו הסכום שלפיו מחושבות מרבית הגמלאות מאז ינואר 2006. הסכום הבסיסי מתעדכן ב-1 בינואר של כל שנה בשיעור עליית מדד המחירים לצרכן שחלה בשנה שקדמה לה. הסכום הבסיסי מורכב מ-3 סכומים שונים לצורך עדכון הגמלאות השונות: סכום בסיסי 1 לעדכון מענק לידה, דמי לידה, נפגעי עבודה, דמי תאונה, נכות כללית, גמלת סיעוד, מענק בר מצווה, גמלה למתנדב, מענק פטירה, וגמלאות נידות; סכום בסיסי 2 לעדכון קצבת ילדים במקום נקודת קצבה; סכום בסיסי 3 לחישוב גמלאות אחרות וחשוב הכנסה מרבית לגביית דמי ביטוח. בהחלטת הממשלה על מדיניות עדכון הקצבאות לפי הסכום הבסיסי במקום השכר הממוצע ככלי לעדכון קצבאות, כפי שהיה נהוג קודם לכן, מטרת הממשלה הייתה לשחוק את רמת קצבאות הביטוח הלאומי, מאחר שהצמדה לעליית השכר הממוצע, משקפת את השינויים ברמת החיים של כלל האוכלוסיה בעוד שהצמדה לעליית המחירים בלבד מעדכנת רק את עליית המחירים ומדלגת על העלייה ברמת החיים שהייתה בכלל המשק.

5. עקרי שינויי חקיקה⁵

גבייה והשתתפות הממשלה

חוק הביטוח הלאומי תוקן כך ששיעור השתתפות אוצר המדינה למוסד לביטוח לאומי, הנגזר מתקבולים אותם יגבה המוסד בכל שנה בכל ענפי הביטוח כאמור בסעיף 32 לחוק יהיה שיעור אחיד מהתקבולים. יובהר כי אין בצעד זה כדי לשנות את סך הקצבות אוצר המדינה למוסד לביטוח לאומי שהתקבלו עד לשנת התיקון. השתתפות האוצר חושבה ב-2020 לפי שיעור של 55.74% של סך גבית הביטוח הלאומי (כ-30 מיליארדי ש"ח מתוך גבייה מהציבור בסך 54.5 מיליארדי ש"ח) ובהתחשבות בתוספת הקצבה מיוחדת עבור תשלומי האשפוז⁶ (3,272 מיליון ש"ח) וה"מקדם הדמוגרפי" בזקנה (593 מיליון ש"ח) וסיעוד (184 מיליון ש"ח)⁷.

קצבת אזרח ותיק ושאיירים

תוספת ותק

סעיף 248 לחוק הביטוח הלאומי בעבר קבע כי מי שהיה מבוטח כעובד יותר מעשר שנים לפני המועד שבו החלה להשתלם לו קצבת אזרח ותיק, זכאי לתוספת ותק לקצבת אזרח ותיק בשיעור של 2% בעד כל שנת ביטוח שלמעלה מעשר שנות הביטוח הראשונות שבעדן שולמו דמי ביטוח. הסעיף קובע כי התוספת המקסימלית תעמוד על 50%. סעיף 257 לחוק הביטוח הלאומי קובע הוראות מקבילות לעניין תשלום תוספת ותק לשאיירים.

בחוקי ההסדרים 2017-2018 ו-2019-2018 תוקנו סעיפים 248 ו-257 בחוק הביטוח הלאומי, כך שתוספת הותק תשולם משנת הביטוח הראשונה. השינוי נעשה באופן מדורג במהלך שלוש שנים (ב-2017 תוספת של עד שנת ותק, ב-2018 תוספת של עד 5 שנים וב-2019 תוספת של עד 4 שנים). בשנת 2019 הושלם השינוי בתוספת הותק ולפיכך הגידול ב-2020 משקף אומדן של הגידול הטבעי של האוכלוסייה המבוגרת.

⁵ בסעיף זה מציינים רק את אותן קצבאות ו/או תקבולים שבהם יש שינוי חקיקה.

⁶ תשלומי האשפוז לא אמורים להופיע כלל בתקציב הביטוחי של הביטוח הלאומי, שכן הם מהווים תשלום לבית החולים שבו אושפזה היולדת והתינוק. הוצאה זו הייתה אמורה לעבור לתקציב הבריאות מאז 1995, השנה שבה התקבל חוק ביטוח הבריאות הממלכתי. למרות הסכמה עקרונית של האוצר זה לא בוצע עד היום. מאז שנת 2015 האוצר "מפצה" את הביטוח הלאומי על ידי הגדלת השתתפותו בתקציב הביטוחי. מחד האוצר פגע בשנים 1995 עד 2014 ביתרת הביטוח הלאומי מאחר שבשנים אלה לא שילם את הסכום ומאידך השיטה הנוכחית מנפחת בצורה מלאכותית את השתתפות האוצר בביטוח הלאומי. נכון יותר היה להעביר סכום זה מהתקציב הביטוחי בכלל.

⁷ עדיף היה להעביר את תשלומי האשפוז אל מחוץ לתקציב הביטוחי, מאחר שמאז חקיקת חוק בריאות ממלכתי תשלום זה לבתי חולים אינו שייך לתקציב הביטוחי של הביטוח הלאומי ומתאים יותר שיהיה רשום בסעיף 9 (חוקים והסכמים אחרים בין הביטוח הלאומי למדינה).

העלאת גיל הפרישה לנשים

בהיעדר המלצות שר האוצר והחלטה של ועדת הכספים לגבי שינוי גיל הפרישה לנשים הגיל נשאר 62.⁸

סיעוד

בנובמבר 2018 נכנסה לתוקף הרפורמה בביטוח סיעוד. שלושה שינויים מרכזיים נכללים ברפורמה: (1) מעבר מ-3 רמות גמלה ל-6 רמות גמלה, כך שטווח יחידות השירות ינוע בין 5.5 יחידות בשבוע ברמה הנמוכה (או 9 יחידות למקבלי גמלה בעין בלבד הכוללת שירותים שאינם טיפול אישי בבית) ועד 30 יחידות בשבוע לזכאים ברמת הגמלה הגבוהה ביותר המעסיקים מטפל ישראלי; (2) הרחבת השימוש בגמלה בכסף – ברמה התחתונה ניתן לקבל 5.5 יחידות שירות בכסף, וברמות הגמלה 2-6 ניתן לקבל אוטומטית 4 יחידות בכסף, ועד שליש מרמת הגמלה בכסף לאחר אישור של גורם מקצועי (ברמות 6-2 ערך יחידת שירות בכסף הוא 80% מערך יחידת שירות בעין; ברמה התחתונה יחידת שירות בכסף שווה ל-100% יחידת שירות בעין); (3) עיגון רמות הגמלה לפי טווח הניקוד בהערכת התלות. מספר יחידות השרות ברמות 3-6 תוגדלנה באופן הדרגתי בשלוש פעימות עד תחילת 2021. זכאים קיימים ערב הרפורמה יקבלו את רמת הגמלה הגבוהה מבין שתיים – זו שהיו זכאים לה לפי 3 רמות הגמלה קודם לרפורמה או לפי 6 רמות הגמלה; זכאים חדשים יכנסו למערכת לפי רמות הגמלה החדשות. בתקופה נובמבר 2018 – דצמבר 2019 ישתתף משרד האוצר ב-250 מיליון ש"ח בעלות הרפורמה (150 מיליון ש"ח מתוכם ב-2019); אומדן המוסד לביטוח לאומי שהתבסס על מגמות עבר היה שעלות הרפורמה בתקופה זו תהיה 350 מיליון ש"ח (300 מיליון ש"ח ב-2019). בפועל הגידול בהוצאה ב-2019 צפוי להיות גדול מהמצופה: הרחבת הגימלה בכסף, במיוחד ברמה הראשונה עודדה הגשת תביעות לגמלה; שינוי רמות הגמלה עודד הגשת בקשות להחמרה של זכאים והגדיל את מספר הבקשות שאושרו; התאמות של זכאים ותיקים לרמות החדשות, הארכות אוטומאטיות של זכאויות זמניות ושינויים מינהליים כמו מתן הגמלה ברמה 6 ללא-בודדים במצב פיזי ו/או קוגניטיבי חמור מאוד, הוסיפו אף הם לגידול בהוצאה. ב-2020 צפוי גידול בהוצאה עקב החלת הפעימה הנוספת המגדילה את מספר יחידות השירות ברמות 4-6, לצד גידול במספר הזכאים הכולל וברמות השונות.

ילדים

חיסכון ארוך טווח

החל מיום 1 בינואר 2017 שולם סך של 50 ש"ח לחודש לכל ילד אשר מושקע עבורו לחיסכון ארוך טווח לפי העקרונות הבאים: החיסכון מושקע בעד כל ילד עד הגיעו לגיל 18. השימוש בחיסכון בגיל 18 מחייב חתימת הורים אך ניתן להשתמש בו לכל מטרה. בגיל 21 אין צורך בחתימת הורים. יתר התנאים זהים. לפי ההסכם עם אוצר המדינה צפוי הביטוח הלאומי לשלם בשנת 2019 כ-880 מיליון ש"ח עבור תשלומים רטרואקטיביים ("רטרו") ובזה מסתיימים תשלומי "הרטרו".

⁸ יצויין שבביטוח הלאומי יש הצעה להעלות את גיל הזכאות בצורה הוגנת, כך שגיל הזכאות יועלה בצורה ששומרת על שיעור התקופה שבה הפרט היה מבוטח לפי גיל הזכאות הקודם.

נכות

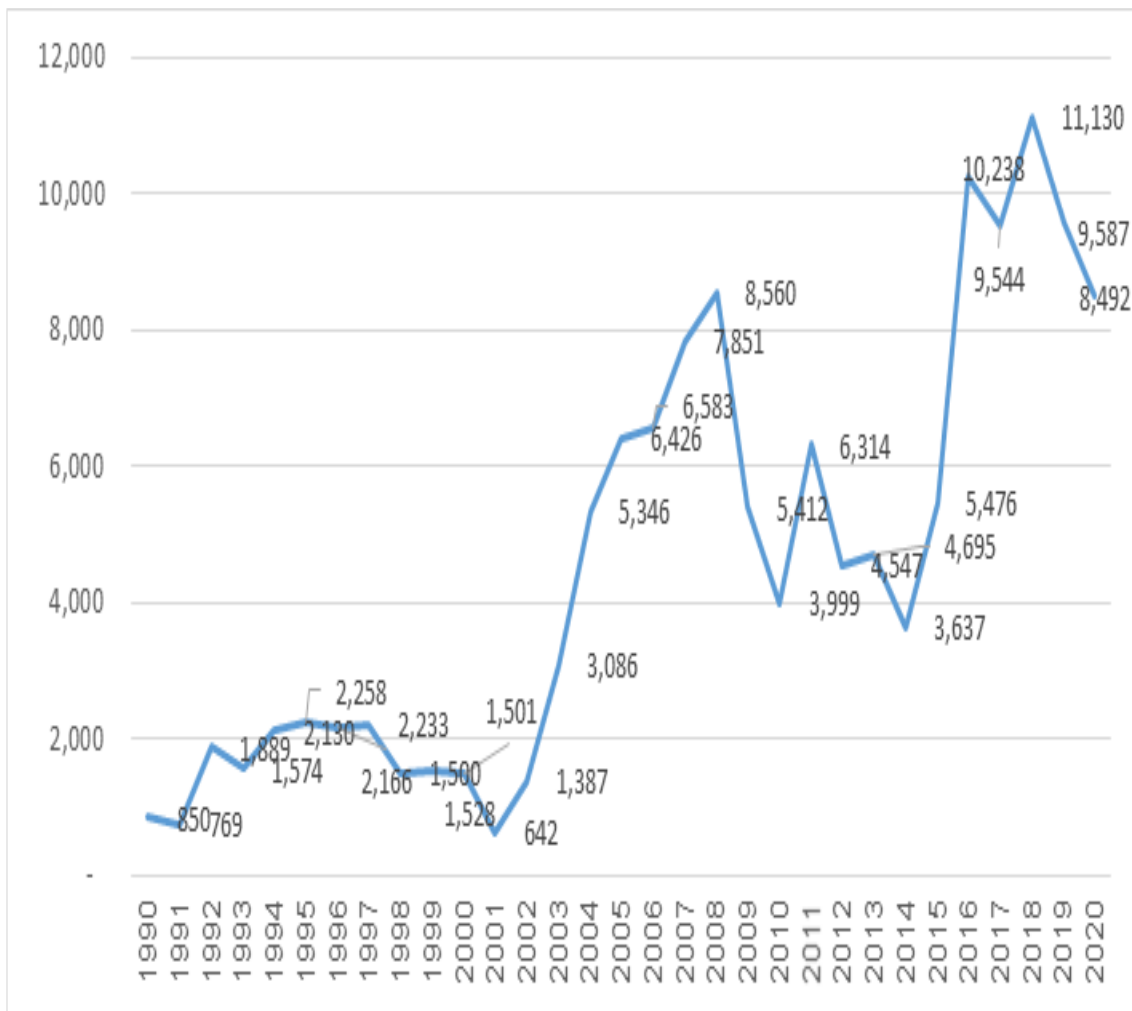
בעקבות הפגנות הנכים אישרה הממשלה לאחר דיונים עם אירגוני הנכים הגדלת קצבאות הנכות בכ- 4 מיליארד ש"ח בארבע פעימות. כתוצאה מכך, בשנת 2018 שולמו כ-2 מיליארד ש"ח שהם איחוד שתי פעימות ראשונות (שתוכננו לשנת 2018 ו-2019). בשנת 2020 צפויה להשתלם פעימה נוספת.

6. תחזית התקבולים, התשלומים והעודפים בשנת 2020 ושינויים ריאליים של תשלומי הקצבאות

לפי הצעת התקציב התשלומים לגמלאות (כולל הוצאות מינהל) צפויים להסתכם ב-2020 בכ-101.2 מיליארד ש"ח לעומת 95.7 מיליארד ש"ח ב-2019. התשלומים לגמלאות לפי חוק הביטוח הלאומי – התשלומים הביטוחיים – צפויים להגיע לכ-90.2 מיליארדי ש"ח (כולל הוצאות מינהל), ואילו התשלומים לגמלאות הלא-ביטוחיות לכ-11 מיליארד ש"ח (כולל הוצאות מינהל).

העודפים הצטמצמו ב-2019 מול 2018 וצפויים להמשיך ולהצטמצם גם ב-2020.

תרשים 1: עודפים בתקציב הביטוח הלאומי, 1990-2020 (מיליוני ש"ח)

לוח 4: שיעורי שינוי ריאליים של תשלומי הביטוח הלאומי*

2020	2019	2018	2017	2016	2015	ענפי גמלאות
2.1%	4.9%	5.5%	4.7%	5.9%	4.1%	אזרח ותיק ושאיירים
17.6%	18.5%	9.8%	8.4%	4.2%	6.5%	סיעוד
8.1%	8.2%	10.5%	6.2%	4.5%	4.5%	נכות כללית
-0.7%	4.0%	9.1%	6.8%	12.7%	11.9%	תאונות
3.0%	7.5%	4.5%	5.0%	0.7%	6.1%	נפגעי עבודה
1.3%	1.3%	4.0%	9.1%	3.9%	4.9%	אימהות
-7.4%	7.0%	-13.5%	61.8%	8.5%	14.2%	ילדים
6.1%	9.6%	8.4%	0.0%	-2.0%	-0.7%	אבטלה
8.2%	-5.8%	6.3%	-1.1%	12.9%	-23.6%	שירות מילואים
-5.9%	-14.0%	-0.2%	-6.3%	-9.2%	-1.9%	הבטחת הכנסה
4.0%	6.4%	4.3%	9.5%	4.2%	4.3%	סה"כ גמלאות

* השיעור הריאלי מחושב כאן כשיעור שינוי של ההוצאה הנומינלית פחות עליית המחירים הממוצעת לפי מדד המחירים לצרכן. חישוב זה מבטא את השינוי בכוח הקניה של תשלומי הקצבאות.

שיעור הגידול של מקבלי זקנה למבוטחים הוא 4.3%. לעומת זאת שיעור מקבלי זקנה שלא במסגרת ביטוחית יורד ב-4%. הפער נובע מכך שמספר העולים המבוגרים נמוך וממשיך להצטמצם.

מספר מקבלי הבטחת הכנסה ממשיך לרדת זה מספר שנים בקצב גבוה (כ-5% לשנה). ייתכן שחלק מזה נובע מצמצום העוני אך יחד עם זאת נראה כי חלק מהתופעה נובע מהקושי להשיג את הקצבה. זאת מאחר ששיעור המשפחות העניות הזוכות לקצבת הבטחת הכנסה הולך ויורד (מכ-55% ב-2003 לכ-25% ב-2016) (לוח 5).

לפי הצעת התקציב סך הגבייה באמצעות המוסד (כולל דמי ביטוח לאומי, דמי ביטוח בריאות, ושיפוי האוצר לפי סעיף 32ג'1) תסתכם ב-2020 בכ-81 מיליארד ש"ח, לעומת כ-77.9 מיליארד ש"ח ב-2019. סך כל הגבייה לענפי הביטוח, כולל השיפוי, תסתכם בשנת 2019 בכ-54.5 מיליארד ש"ח. הגבייה מדמי ביטוח בריאות תהיה כ-26.6 מיליארד ש"ח.

לוח 5: מספר מקבלי גמלאות 2018-2020

תחזית 2020	תחזית 2019 מעודכן	אחוז שינוי ממוצע 2013-2018	תחזית 2020	תחזית 2019 מעודכן	2018 בפועל	לא ביטוחי	ביטוחי
אזרח ותיק ושירים							
4.3%	4.3%	5.0%	934,000	895,500	858,682	קצבת אזרח ותיק	
-1.1%	-0.9%	-1.0%	93,000	94,000	94,887	קצבת שירים	
-4.0%	-4.1%	-4.5%	43,000	44,800	46,705	אזרח ותיק ללא מבוטחים	
נכות							
3.5%	3.6%	2.4%	269,100	260,000	250,902	נכות כללית	
10.3%	10.4%	11.2%	73,800	66,900	60,604	ילד נכה	
6.0%	6.0%	8.6%	69,750	65,800	62,077	שירותים מיוחדים	
5.0%	4.7%	3.9%	47,250	45,000	42,975	ניידות	
2.1%	2.2%	2.3%	4,950	4,850	4,747	גזזת	
0.0%	2.4%	0.1%	4,200	4,200	4,103	נפגעי פוליו	
14.0%	10.8%	2.7%	215,000	196,000	176,845	סיעוד	
-5.5%	-5.5%	-4.9%	68,300	72,300	76,534	הבטחת הכנסה	
7.0%	7.1%	2.0%	79,800	74,600	69,664	אבטלה	
אימהות							
1.5%	1.5%	1.4%	189,300	186,500	183,730	מענק לידה-אשפוז	
2.9%	2.9%	3.1%	142,400	138,400	134,454	דמי לידה	
-3.8%	-4.0%	-3.6%	13,900	14,450	15,050	דמי מזונות	
ילדים							
1.8%	1.8%	1.9%	2,987,000	2,935,000	2,884,353	קצבת ילדים	
נפגעי עבודה							
-2.0%	-2.0%	0.2%	59,500	60,700	61,930	דמי פגיעה-מקבלים	
נכות מעבודה							
5.5%	5.5%	5.2%	53,800	51,000	48,339	קבועה	
3.7%	3.4%	3.8%	5,600	5,400	5,220	זמנית	
0.5%	0.4%	1.1%	4,825	4,800	4,782	תלויים	
נפגעי איבה							
1.9%	2.0%	3.0%	5,330	5,230	5,125	תגמולי נכות	
-0.5%	-0.6%	-0.2%	1,900	1,910	1,922	משפחות	

עבור מקבלי דמי פגיעה, דמי לידה ומענק ציוד הנתון הינו סיכום שנתי. ביתר הענפים, הנתון הינו ממוצע חודשי.

תקבולי המוסד לביטוח לאומי

לפי הצעת התקציב ל-2020 סך כל התקבולים של המוסד לביטוח לאומי מגבייה (כולל דמי ביטוח בריאות והשלמת סל הבריאות ע"ח האוצר), הכנסות מריבית ושיבוב, ומהשתתפות האוצר במימון הגמלאות ומהכנסות מריבית ומפיצויים מצד שלישי יסתכמו בכ-166 מיליארד ש"ח. השתתפות האוצר למימון גמלאות הביטוחיות תהיה כ-35.4 מיליארד ש"ח. מימון הגמלאות לא-ביטוחיות על ידי האוצר יסתכם בכ-11 מיליארד ש"ח (כולל הוצאות מינהל), ואילו התקבולים מריבית על חוב הממשלה למבוטחים כתוצאה מהפקדת יתרת הנכסים בתקציב השוטף של הממשלה צפויים להגיע ב-2020 לכ-8.4 מיליארד ש"ח.

עודף / גירעון בתקציב ויתרת הנכסים

יתרת הנכסים משתנה בהתאם לעודף התקציב הביטוחי. כל עוד זה מועבר במלואו לתקציב הממשלה, גדל במקביל החוב של הממשלה כלפי המבוטחים.

בהתאם לתחזית התשלומים והתקבולים של הצעת התקציב לשנת 2020 יהיה עודף בתקציב הביטוחי של הביטוח הלאומי, שכן התקבולים צפויים להיות גבוהים מתשלומי הקצבאות. העודף יסתכם בכ-8.5 מיליארד ש"ח.

לוח 6: יתרת הנכסים, אומדן ל-2019, ותחזית ל-2020

(לפי שווי מתואם, מיליוני ש"ח)

2020	2019	2018	2017	2016
237,342	227,754	216,624	205,494	195,950
8,492	9,587	11,130	9,544	
2.63	2.68	2.77	2.80	2.96

העודף הצפוי ב-2020 יביא לגידול יתרת הנכסים לכ-245,8 מיליארדי ש"ח בסוף 2021.

השקעות המוסד ותקבולי הריבית

כיום המוסד משקיע את יתרת הנכסים באיגרות חוב בלתי סחירות, כלומר בשונה מאגרות חוב ממשלתיות סחירות הערך שלהן תלוי באופן מוחלט בנכונות של הממשלה להחזיר לנושים (המבוטחים) את החוב בבוא העת. לעומת זאת באג"ח ממשלתיות נסחרות, גם אם יש לממשלה קושי מסוים להחזיר את החוב, הדבר יתבטא בהפחתת ערך בשוק המשני אך הפחתת הערך תהיה פונקציה של גורמים שונים כגון התפתחות אמינות הממשלה. במקרה של חוב בלתי סחיר אין משמעות לשוק

ההון והערך של האגרות תלוי אך ורק ברצון הטוב וביכולת החזר של הממשלה.⁹ האגרות הן מסדרות מיוחדות המונפקות עבורו ע"י בנק ישראל. ההשקעה מתחלקת בין שני סוגי איגרות:

- א. איגרות חוב מסוג "עיבל": איגרת ל-20 שנה הנושאת ריבית צמודה למדד המחירים לצרכן בשיעור שנתי של 5.5%, כשמדד הבסיס הוא המדד שפורסם בחודש ההשקעה. האיגרת נפרעת ב-12 תשלומים שנתיים החל מהשנה התשיעית.
- ב. איגרות חוב בריבית משתנה על-פי תנאי השוק: איגרת ל-17 שנה הנושאת ריבית צמודה למדד המחירים לצרכן, כשמדד הבסיס הוא המדד המתייחס לחודש ההשקעה. האיגרת נפרעת ב-12 תשלומים שנתיים מהשנה הששית.¹⁰
- ג. החל משנת 2016, חלוקת הריבית נעשית לפי התפלגות יתרות הנכסים בכל ענף ביטוחי בתחילת השנה.

חלוקת סעיף 32 לאחר חוק ההסדרים

משנת 2016 אין עוד חובה לחלק את סעיף 32 לפי אחוזים קבועים מהגבייה בענפים אזרח ותיק ילדים ונכות והשתתפות בתשלומים בענפי נכות (נכה קודם) סיעוד ואמהות.

סעיף זה מורכב בשנת 2020 משני חלקים:

- א. 4,048 מיליון ש"ח מיועד לסעיפי אמהות (עבור מענקי אישפוז) ואזרח ותיק וסיעוד (עבור מקדם דמוגרפי).
- ב. יתרת הסכום (55.74% מהגבייה לביטוח לאומי ועוד שיפוי אוצר) מחולק לפי טור ו' בלוח י' שעיקרו חלוקת השתתפות אוצר המדינה לפי סעיף 32 ג.

⁹ כך למשל הייתה בוועדת דומיניסיני-ניסן לאיתנות פיננסית הצעה קונקרטית לבטל כליל את לוח הסילוקין של החוב ולהחליפו בהבטחה שב-40 השנים הבאות הממשלה תגדיל באופן משמעותי את השתתפות האוצר מתקציבה השוטף (שם עמ' 127, סעיף 5). מסקנות הוועדה לבחינת דרכים לשמירה על האיתנות הפיננסית של המוסד לביטוח לאומי בטווח הארוך, www.btl.gov.il.

¹⁰ יצויין כי איגרת חוב זו היא כיום היחידה הקיימת בישראל ל-17 שנים. האוצר מחשב את הפרמיה לאורך התקופה בתהליך של אינטרפולציה. במשקים שבהם קיימת איגרת באורך דומה הפרמיה בהשוואה לריבית הקצרה בדרך כלל גבוהה יותר.

**לוח 7: התקציב הביטוחי, הלא-ביטוחי ותקציב ביטוח הבריאות
אומדן ל-2020 (מיליוני ש"ח)**

תקבולים			תשלומים		
%	מיליוני ש"ח		%	מיליוני ש"ח	
	165,942	סך כל התקבולים- תקציב תפעולי		157,450	סך כל התשלומים- תקציב תפעולי
		תקציב ביטוחי			תקציב ביטוחי
		סך כל תקבולים ביטוחים			סך כל תשלומי גמלאות ביטוחיות
59%	98,686		57%	90,194	
	50,960	גבייה מהציבור		88,476	גמלאות ביטוחיות
	3,539	שיפוי האוצר		1,718	הוצאות מינהל
	35,436	הקצבת האוצר עפ"י החוק (סעיף 32)			
	8,351	רבית על השקעות			
	400	פיצויים מצד שלישי			
		תקציב לא ביטוחי			תקציב לא ביטוחי
		סך כל התקבולים ביטוח בריאות			סך כל התשלומים ביטוח בריאות
34%	56,225		35%	56,225	
	26,600	גבייה עבור קופ"ח (ביטוח בריאות)		26,467	העברות לקופ"ח (ביטוח בריאות)
	29,625	השלמת סל הבריאות		29,625	השלמת סל הבריאות
				133	הוצאות מינהל
		סך כל התקבולים ע"י האוצר			סך כל התשלומים ע"י האוצר
7%	11,031		7%	11,031	
	10,600	מימון חוקים והסכמים ע"ח האוצר		10,600	גמלאות ע"י האוצר
	431	הוצאות מינהל		431	הוצאות מינהל
				8,492	עודף
	165,942	סה"כ תקבולים		165,942	סה"כ תשלומים כולל עודף

לוח 8 : התקבולים, התשלומים והעודפים, אומדן ל-2020 (מיליוני ש"ח)

הבטחת הכנסה	הענקות מטעמי צדק	זכויות עובדים בפש"ר	שירות מילואים	אבטלה	ילדים	אימהות	נפגעי עבודה	תאונות	נכות כללית	סיעוד	זיקנה ושאימים	כל ענפי הביטוח הלאומי	
													תקבולים - סה"כ מזה: דמי ביטוח בריאות והשלמת סל הבריאות
												165,970	56,253
1,961	16	1,155	1,362	3,774	18,530	12,723	9,201	1,795	15,321	2,386	41,423	109,717	סך הכל לענפי הביטוח הלאומי
0	16	253	0	1,221	9,590	4,748	6,696	510	8,098	1,138	22,229	54,499	דמי ביטוח לענפי הביטוח הלאומי
0	0	851	0	2,553	3,794	7,540	1,423	949	4,743	1,133	12,450	35,436	הקצבת האוצר לפי חוק הביטוח הלאומי
0	0	51	0	0	4,779	225	138	336	80	105	2,637	8,351	ריבית על השקעות
0	0	0	0	0	0	0	276	0	112	2	10	400	פיצויים מצד שלישי
1,764	0	0	1,322	36	399	159	631	0	2,213	8	4,069	10,600	מימון גימלאות לפי סעיף 9 לחוק ולפי חוקים אחרים
198	0	0	40	0	1	51	38	0	75	0	28	431	הוצאות מינהל של גורמי חוץ
													תשלומים - סה"כ מזה: ביטוח בריאות והשלמת סל הבריאות*
													157,478
													56,253
1,961	23	448	1,362	4,271	8,714	8,597	6,981	47	21,568	10,239	36,982	101,225	סך הכל לענפי הביטוח הלאומי
0	22	436	0	4,116	8,227	8,314	5,938	42	18,728	10,120	32,533	88,476	גמלאות לפי חוק הביטוח הלאומי
1,764	0	0	1,322	36	399	159	631	0	2,213	8	4,069	10,600	גמלאות לפי סעיף 9 לחוק ולפי חוקים אחרים
0	1	12	0	119	120	73	374	5	552	111	351	1,718	הוצאות מינהל לענפי הביטוח הלאומי
197	0	0	41	0	1	51	38	0	75	0	28	431	הוצאות מינהל של גורמי חוץ
0	-7	707	0	-497	9,816	4,126	2,221	1,748	-6,248	-7,852	4,441	8,492	עודף תקבולים על תשלומים - סה"כ

*ראה לוח 7 לפירוט

לוח 9 : התקבולים, התשלומים והעודפים, אומדן ל-2019 (מיליוני ש"ח)

הבטחת הכנסה	הענקות מטעמי צדק	זכויות עובדים בפש"ר	שירות מילואים	אבטלה	ילדים	אימהות	נפגעי עבודה	תאונות	נכות כללית	סיעוד	זיקנה ושאיירים	כל ענפי הביטוח הלאומי	
												159,181	תקבולים - סה"כ
												53,845	מזה : דמי ביטוח בריאות והשלמת סל הבריאות
													סך הכל לענפי הביטוח הלאומי
2,050	15	1,089	1,238	3,594	17,878	12,153	8,982	1,709	14,614	2,276	39,738	105,336	דמי ביטוח לענפי הביטוח הלאומי
0	15	243	0	1,172	9,211	4,559	6,429	490	7,777	1,093	21,351	52,340	הקצבת האוצר לפי חוק הביטוח הלאומי
		796		2,387	3,547	7,158	1,330	887	4,433	1,069	11,670	33,275	ריבית על השקעות
0	0	51	0	0	4,729	222	136	333	80	104	2,609	8,264	פיצויים מצד שלישי
0	0	0	0	0	0	0	445	0	148	3	14	610	מימון גימלאות לפי סעיף 9 לחוק ולפי חוקים אחרים
1,862	0	0	1,200	36	390	165	606	0	2,105	7	4,067	10,438	הוצאות מינהל של גורמי חוץ
188	0	0	38	0	1	48	36	0	71	0	27	409	
												149,594	תשלומים - סה"כ
												53,845	מזה : ביטוח בריאות והשלמת סל הבריאות
													סך הכל לענפי הביטוח הלאומי
2,050	22	402	1,238	3,957	9,252	8,342	6,664	46	19,610	8,562	35,603	95,749	גמלאות לפי חוק הביטוח הלאומי
0	21	391	0	3,818	8,759	8,065	5,676	43	16,940	8,442	31,210	83,365	גמלאות לפי סעיף 9 לחוק ולפי חוקים אחרים
1,862	0	0	1,200	36	390	165	606	0	2,105	7	4,067	10,438	הוצאות מינהל לענפי הביטוח הלאומי
0	1	11	0	103	102	63	347	3	494	113	299	1,537	הוצאות מינהל של גורמי חוץ
188	0	0	38	0	1	48	36	0	71	0	27	409	
0	-7	687	0	-363	8,625	3,811	2,318	1,663	-4,996	-6,286	4,135	9,587	עודף תקבולים על תשלומים - סה"כ

לוח 10: תקבולים, תשלומים ועודפים – מאזן 2018 (מיליוני ש"ח)

הבטחת הכנסה	הענקות מטעמי צדק	זכויות עובדים בפש"ר	שירותי מילואים	אבטלה	ילדים	אימהות	נפגעי עבודה	תאונות	נכות כללית	סיעוד	זיקנה ושאיירים	כל ענפי הביטוח הלאומי	
													תקבולים - סה"כ 150,180 מזה: דמי ביטוח בריאות והשלמת סל הבריאות 50,280
2,351	23	1,019	1,295	3,338	17,003	11,518	8,251	1,614	13,619	2,054	37,814	99,900	סך הכל לענפי הביטוח הלאומי
	15	229		1,116	8,771	4,343	5,827	467	7,407	1,043	20,346	49,564	דמי ביטוח לענפי הביטוח הלאומי
	8	741		2,222	3,276	6,736	1,221	825	4,092	899	10,796	30,816	הקצבת האוצר לפי חוק הביטוח הלאומי
		49			4,576	215	132	322	77	101	2,525	7,997	ריבית על השקעות
							476		193	4	17	690	פיצויים מצד שלישי
2,195			1,264		379	184	565		1,791	7	4,108	10,493	מימון גימלאות לפי סעיף 9 לחוק ולפי חוקים אחרים
156	0	0	31	0	1	40	30	0	59	0	22	340	הוצאות מינהל של גורמי חוץ
													תשלומים - סה"כ 139,050 מזה: ביטוח בריאות והשלמת סל הבריאות* 50,280
2,351	20	283	1,295	3,561	8,527	8,121	6,113	44	17,867	7,124	33,463	88,770	סך הכל לענפי הביטוח הלאומי
0	19	273	0	3,470	8,057	7,841	5,212	41	15,581	7,017	29,069	76,580	גמלאות לפי חוק הביטוח הלאומי
2,195	0	0	1,264	0	379	184	565	0	1,791	7	4,108	10,493	גמלאות לפי סעיף 9 לחוק ולפי חוקים אחרים
0	1	10	0	91	90	56	306	3	436	100	264	1,357	הוצאות מינהל לענפי הביטוח הלאומי
156	0	0	31	0	1	40	30	0	59	0	22	340	הוצאות מינהל של גורמי חוץ
0	3	736	0	-223	8,476	3,397	2,138	1,570	-4,248	-5,070	4,351	11,130	עודף תקבולים על תשלומים - סה"כ

לוח 11: הגבייה באמצעות הביטוח הלאומי, לפי ענפי ביטוח (מיליוני ש"ח) 2019-2020

אומדן 2020 (מיליוני ש"ח)			תקציב מעודכן 2019 (מיליוני ש"ח)			ענף ביטוח
לא-שכירים	שכירים	ס"ה כללי	לא-שכירים	שכירים	ס"ה כללי	
2,325	19,920	22,245	2,236	19,154	21,390	זיקנה ושירים
88	1,050	1,138	85	1,010	1,095	סיעוד
804	7,294	8,098	773	7,014	7,786	נכות כללית
44	466	510	42	448	490	תאונות
301	6,396	6,696	289	6,150	6,439	נפגעי עבודה
376	4,371	4,748	362	4,203	4,565	אימהות
1,051	8,539	9,590	1,011	8,210	9,221	ילדים
-	1,221	1,221	-	1,174	1,174	אבטלה
-	253	253	-	243	243	זכויות עובדים בפש"ר
-	-	-	-	-	-	הענקות מטעמי צדק
4,989	49,510	54,499	4,797	47,606	52,403	סך הכול לענפי ביטוח לאומי
-	-	26,604	4,910	20,680	25,590	דמי ביטוח בריאות
-	-	-	9,707	68,286	77,993	סך כל הגבייה באמצעות המוסד
257	3,282	3,539	247	3,156	3,403	מזה: שיפוי האוצר / 1'ג32

לוח 12: שיעורי דמי הביטוח בגבייה החל מ-1.1.2019

עצמאי החל מ-1.1.2017						שכיר החל מ-1.1.2019						ענף ביטוח				
לגבי סכומים מופחתים (1)			לגבי הכנסה מעל הסכום המופחת (1)			לגבי סכומים מופחתים (1)				לגבי הכנסה מעל הסכום המופחת (1)						
ע"ח הממשלה	ע"ח העצמאי	סה"כ	ע"ח הממשלה	ע"ח העצמאי	סה"כ	ע"ח הממשלה	ע"ח העובד	ע"ח המעסיק	עובד + מעסיק	סה"כ יחד עם הממשלה	ע"ח הממשלה		ע"ח העובד	ע"ח המעסיק	עובד + מעסיק	סה"כ יחד עם הממשלה
0.25	1.32	1.57	0.25	5.95	6.20	0.25	0.22	1.30	1.52	1.77	0.25	3.85	2.04	5.89	6.14	אזרח ותיק
0.02	0.05	0.07	0.02	0.21	0.23	0.02	0.01	0.04	0.05	0.07	0.02	0.14	0.19	0.33	0.35	סיעוד
0.10	0.47	0.57	0.10	2.12	2.22	0.10	0.11	0.26	0.37	0.47	0.10	1.86	0.42	2.28	2.38	נכות
0.02	0.03	0.05	0.02	0.09	0.11	0.02	0.01	0.01	0.02	0.04	0.02	0.07	0.06	0.13	0.15	תאונות
0.03	0.17	0.20	0.03	0.78	0.81	0.03	0.00	0.47	0.47	0.50	0.03	0.00	2.06	2.06	2.09	נפגעי עבודה
0.09	0.24	0.33	0.09	0.94	1.03	0.09	0.04	0.11	0.15	0.24	0.09	0.87	0.53	1.40	1.49	אימהות
0.08	0.59	0.67	0.08	2.74	2.82	0.08	..	1.32	1.32	1.40	0.08	0.00	2.08	2.08	2.16	ילדים
..	0.06	0.01	0.03	0.04	0.10	0.06	0.21	0.16	0.37	0.43	אבטלה
..	0.02	..	0.01	0.01	0.03	0.02	0.00	0.06	0.06	0.08	פש"ר
0.59	2.87	3.46	0.59	12.83	13.42	0.67	0.40	3.55	3.95	4.62	0.67	7.00	7.60	14.60	15.27	סה"כ ב"ל
..	3.10	3.10	..	5.00	5.00	..	3.10	..	3.10	3.10	..	5.00	..	5.00	5.00	ביטוח בריאות
0.59	5.97	6.56	0.59	17.83	18.42	0.67	3.50	3.55	7.05	7.72	0.67	12.00	7.60	19.60	20.27	סה"כ כללי

לוח 13: שיעורי דמי הביטוח בגבייה החל מ-1.1.2017

עצמאי החל מ-1.1.2017						שכיר החל מ-1.1.2016						ענף ביטוח				
* לסכומים מופחתים			* להכנסה מעל סכום המופחת			* לסכומים מופחתים					* להכנסה מעל הסכום המופחת					
ע"ח הממשלה	ע"ח העצמאי	סה"כ	ע"ח הממשלה	ע"ח העצמאי	סה"כ	ע"ח הממשלה	ע"ח העובד	ע"ח המעסיק	עובד + מעסיק	סה"כ יחד עם הממשלה	ע"ח הממשלה		ע"ח העובד	ע"ח המעסיק	עובד + מעסיק	סה"כ יחד עם הממשלה
0.25	1.32	1.57	0.25	5.95	6.20	0.25	0.22	1.30	1.52	1.77	0.25	3.85	2.04	5.89	6.14	אזרח ותיק
0.02	0.05	0.07	0.02	0.21	0.23	0.02	0.01	0.04	0.05	0.07	0.02	0.14	0.19	0.33	0.35	סיעוד
0.10	0.47	0.57	0.10	2.12	2.22	0.10	0.11	0.26	0.37	0.47	0.10	1.86	0.42	2.28	2.38	נכות
0.02	0.03	0.05	0.02	0.09	0.11	0.02	0.01	0.01	0.02	0.04	0.02	0.07	0.06	0.13	0.15	תאונות
0.03	0.17	0.20	0.03	0.78	0.81	0.03	..	0.37	0.37	0.40	0.03	0.00	1.96	1.96	1.99	נפגעי עבודה
0.09	0.24	0.33	0.09	0.94	1.03	0.09	0.04	0.11	0.15	0.24	0.09	0.87	0.53	1.40	1.49	אימהות
0.08	0.59	0.67	0.08	2.74	2.82	0.08	..	1.32	1.32	1.40	0.08	0.00	2.08	2.08	2.16	ילדים
..	0.06	0.01	0.03	0.04	0.10	0.06	0.21	0.16	0.37	0.43	אבטלה
..	0.02	..	0.01	0.01	0.03	0.02	0.00	0.06	0.06	0.08	פש"ר
0.59	2.87	3.46	0.59	12.83	13.42	0.67	0.40	3.45	3.85	4.52	0.67	7.00	7.50	14.50	15.17	סה"כ ב"ל
..	3.10	3.10	..	5.00	5.00	..	3.10	..	3.10	3.10	..	5.00	..	5.00	5.00	ביטוח בריאות
0.59	5.97	6.56	0.59	17.83	18.42	0.67	3.50	3.45	6.95	7.62	0.67	12.00	7.50	19.50	20.17	סה"כ כללי

לוח 14: שיעורי דמי הביטוח בגבייה החל מ-1.1.2016

לשכירים (עובד, מעסיק וממשלה) ולעצמאים, עם ציון השיעורים המופחתים

עצמאי החל מ-1.1.2008						שכיר החל מ-1.1.2016										ענף ביטוח
לסכומים מופחתים *			להכנסה מעל סכום המופחת *			לסכומים מופחתים *					להכנסה מעל הסכום המופחת *					
ע"ח הממשלה	ע"ח העצמאי	סה"כ	ע"ח הממשלה	ע"ח העצמאי	סה"כ	ע"ח הממשלה	ע"ח העובד	ע"ח המעסיק	עובד + מעסיק	סה"כ יחד עם הממשלה	ע"ח הממשלה	ע"ח העובד	ע"ח המעסיק	עובד + מעסיק	סה"כ יחד עם הממשלה	
0.25	3.09	3.34	0.25	5.21	5.46	0.25	0.22	1.30	1.52	1.77	0.25	3.85	2.04	5.89	6.14	אזרח ותיק
0.02	0.12	0.14	0.02	0.18	0.20	0.02	0.01	0.04	0.05	0.07	0.02	0.14	0.19	0.33	0.35	סיעוד
0.10	1.11	1.21	0.10	1.86	1.96	0.10	0.11	0.26	0.37	0.47	0.10	1.86	0.42	2.28	2.38	נכות
0.02	0.06	0.08	0.02	0.08	0.10	0.02	0.01	0.01	0.02	0.04	0.02	0.07	0.06	0.13	0.15	תאונות
0.03	0.39	0.42	0.03	0.68	0.71	0.03	..	0.37	0.37	0.40	0.03	0.00	1.96	1.96	1.99	נפגעי עבודה
0.09	0.56	0.65	0.09	0.82	0.91	0.09	0.04	0.11	0.15	0.24	0.09	0.87	0.53	1.40	1.49	אימהות
0.08	1.39	1.47	0.08	2.40	2.48	0.08	..	1.32	1.32	1.40	0.08	0.00	2.08	2.08	2.16	ילדים
..	0.06	0.01	0.03	0.04	0.10	0.06	0.21	0.16	0.37	0.43	אבטלה
..	0.02	..	0.01	0.01	0.03	0.02	0.00	0.06	0.06	0.08	פש"ר
0.59	6.72	7.31	0.59	11.23	11.82	0.67	0.40	3.45	3.85	4.52	0.67	7.00	7.50	14.50	15.17	סה"כ ב"ל
..	3.10	3.10	..	5.00	5.00	..	3.10	..	3.10	3.10	..	5.00	..	5.00	5.00	ביטוח בריאות
0.59	9.82	10.41	0.59	16.23	16.82	0.67	3.50	3.45	6.95	7.62	0.67	12.00	7.50	19.50	20.17	סה"כ כללי

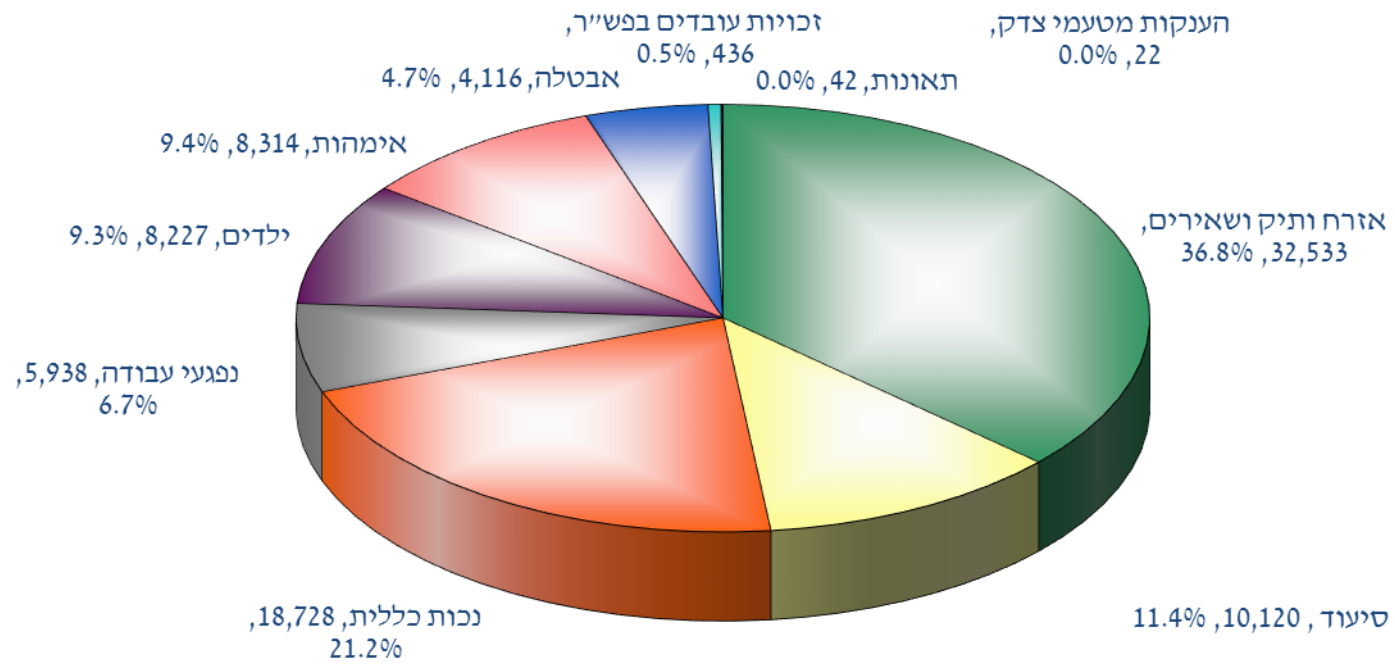
* הבסיס לשיעורים מופחתים עלה מ-50% מהשכר הממוצע ל-60% מהשכר הממוצע לפי חוק החל מ-1.1.2006.

לוח 15: שיעורי דמי הביטוח בגבייה החל מ-1.1.2015

לשכירים (עובד, מעסיק וממשלה) ולעצמאים, עם ציון השיעורים המופחתים

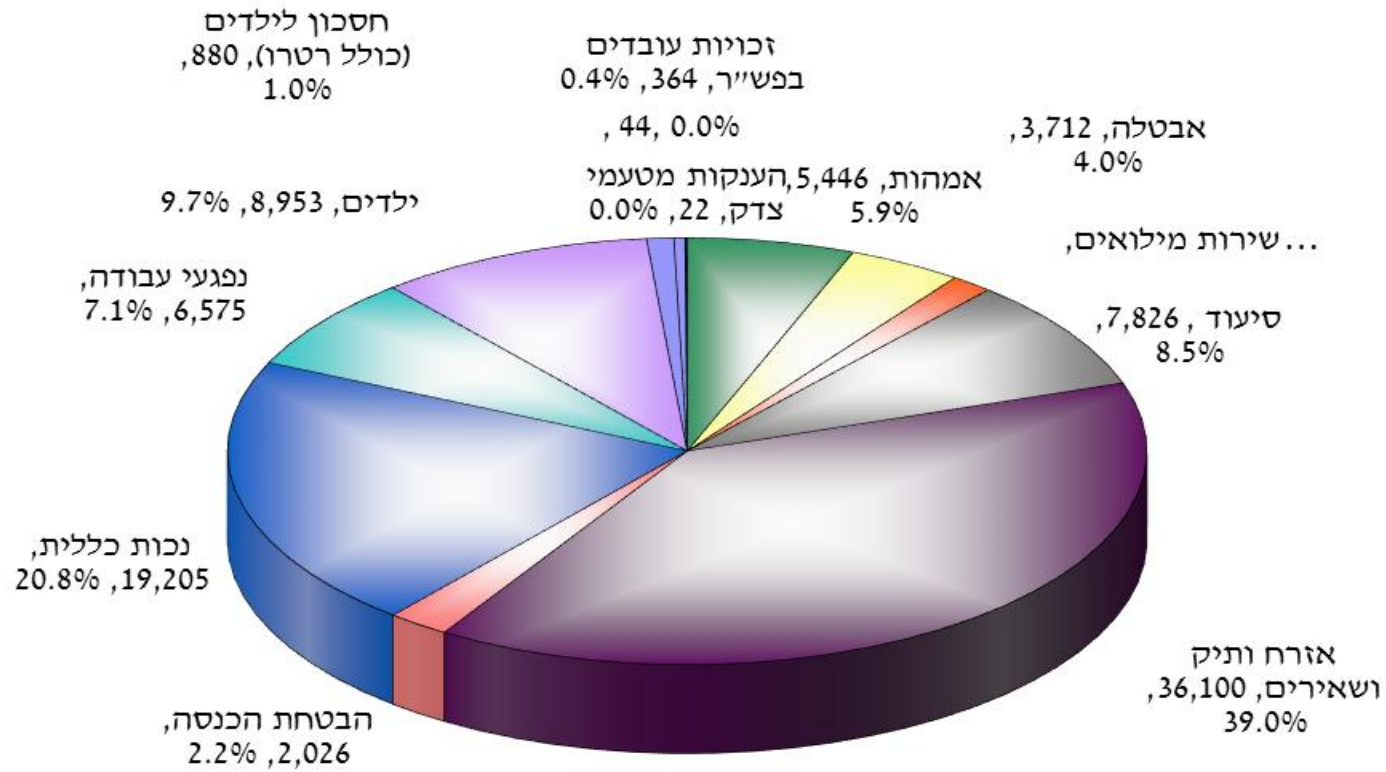
עצמאי מ-1.1.2008						שכיר מ-1.1.2015										ענף ביטוח
לסכומים מופחתים *			להכנסה מעל סכום המופחת *			לסכומים מופחתים *					להכנסה מעל הסכום המופחת *					
ע"ח הממשלה	ע"ח העצמאי	סה"כ	ע"ח הממשלה	ע"ח העצמאי	סה"כ	ע"ח הממשלה	ע"ח העובד	ע"ח המעסיק	עובד + מעסיק	סה"כ יחד עם הממשלה	ע"ח הממשלה	ע"ח העובד	ע"ח המעסיק	עובד + מעסיק	סה"כ יחד עם הממשלה	
0.25	3.09	3.34	0.25	5.21	5.46	0.25	0.22	1.30	1.52	1.77	0.25	3.85	2.04	5.89	6.14	אזרח ותיק
0.02	0.12	0.14	0.02	0.18	0.20	0.02	0.01	0.04	0.05	0.07	0.02	0.14	0.17	0.31	0.33	סיעוד
0.10	1.11	1.21	0.10	1.86	1.96	0.10	0.11	0.26	0.37	0.47	0.10	1.86	0.42	2.28	2.38	נכות
0.02	0.06	0.08	0.02	0.08	0.10	0.02	0.01	0.01	0.02	0.04	0.02	0.07	0.05	0.12	0.14	תאונות
0.03	0.39	0.42	0.03	0.68	0.71	0.03	..	0.37	0.37	0.40	0.03	0.00	1.80	1.80	1.83	נפגעי עבודה
0.09	0.56	0.65	0.09	0.82	0.91	0.09	0.04	0.11	0.15	0.24	0.09	0.87	0.49	1.36	1.45	אימהות
0.08	1.39	1.47	0.08	2.40	2.48	0.08	..	1.32	1.32	1.40	0.08	0.00	2.08	2.08	2.16	ילדים
..	0.06	0.01	0.03	0.04	0.10	0.06	0.21	0.15	0.36	0.42	אבטלה
..	0.02	..	0.01	0.01	0.03	0.02	0.00	0.05	0.05	0.07	פש"ר
0.59	6.72	7.31	0.59	11.23	11.82	0.67	0.40	3.45	3.85	4.52	0.67	7.00	7.25	14.25	14.92	סה"כ בי"ל
..	3.10	3.10	..	5.00	5.00	..	3.10	..	3.10	3.10	..	5.00	..	5.00	5.00	ביטוח בריאות
0.59	9.82	10.41	0.59	16.23	16.82	0.67	3.50	3.45	6.95	7.62	0.67	12.00	7.25	19.25	19.92	סה"כ כללי

תרשים 2: תשלומי הגמלאות ביטוחיות לפי ענפים (ללא הוצאות מינהל), 2020

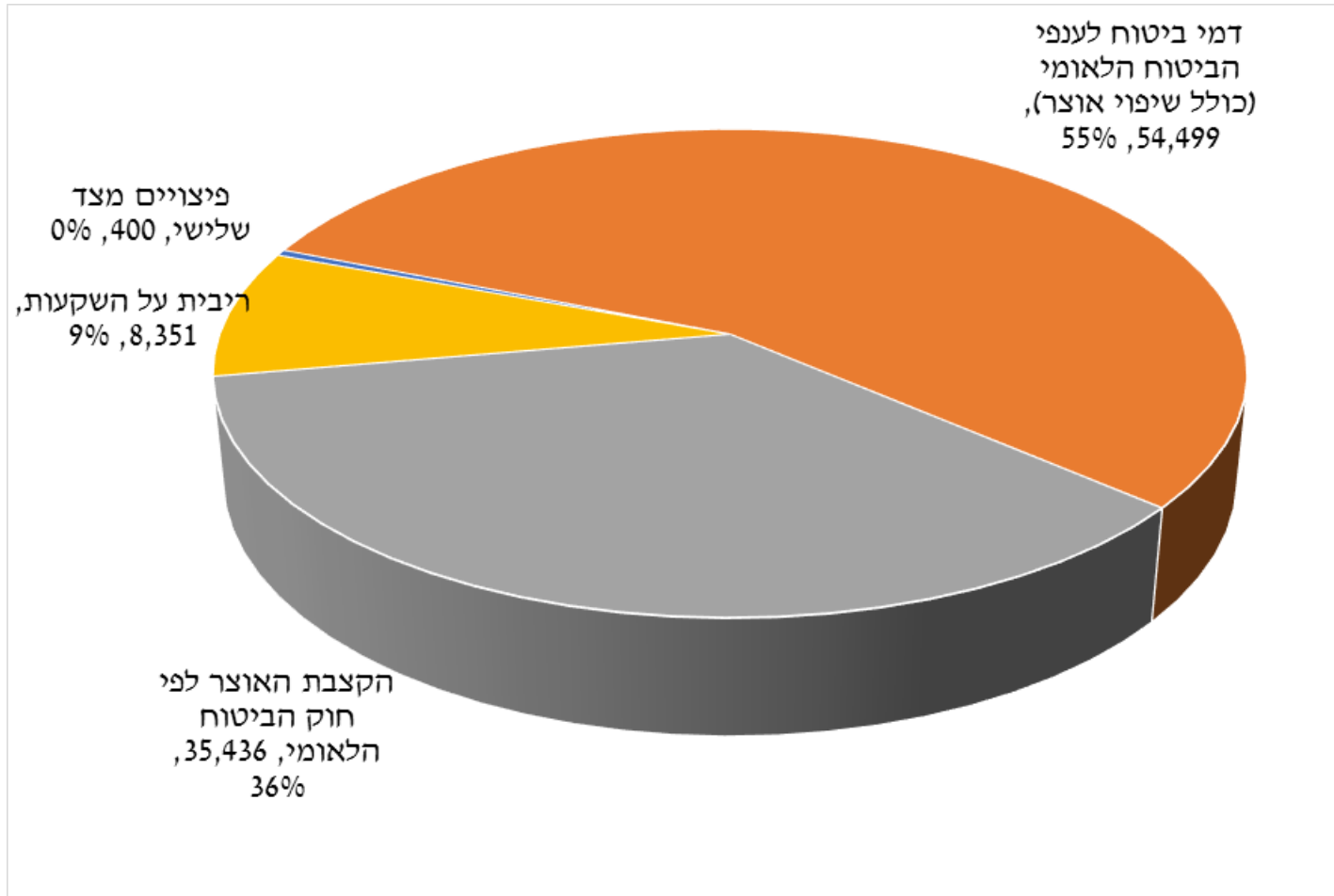
סה"כ תשלומי הגמלאות לפי חוק (ללא הוצאות מינהל) - כ- 88.5 מיליארד

תרשים 3 : תשלומי הגמלאות כולל סעיף 9 והוצאות מינהל – 2020

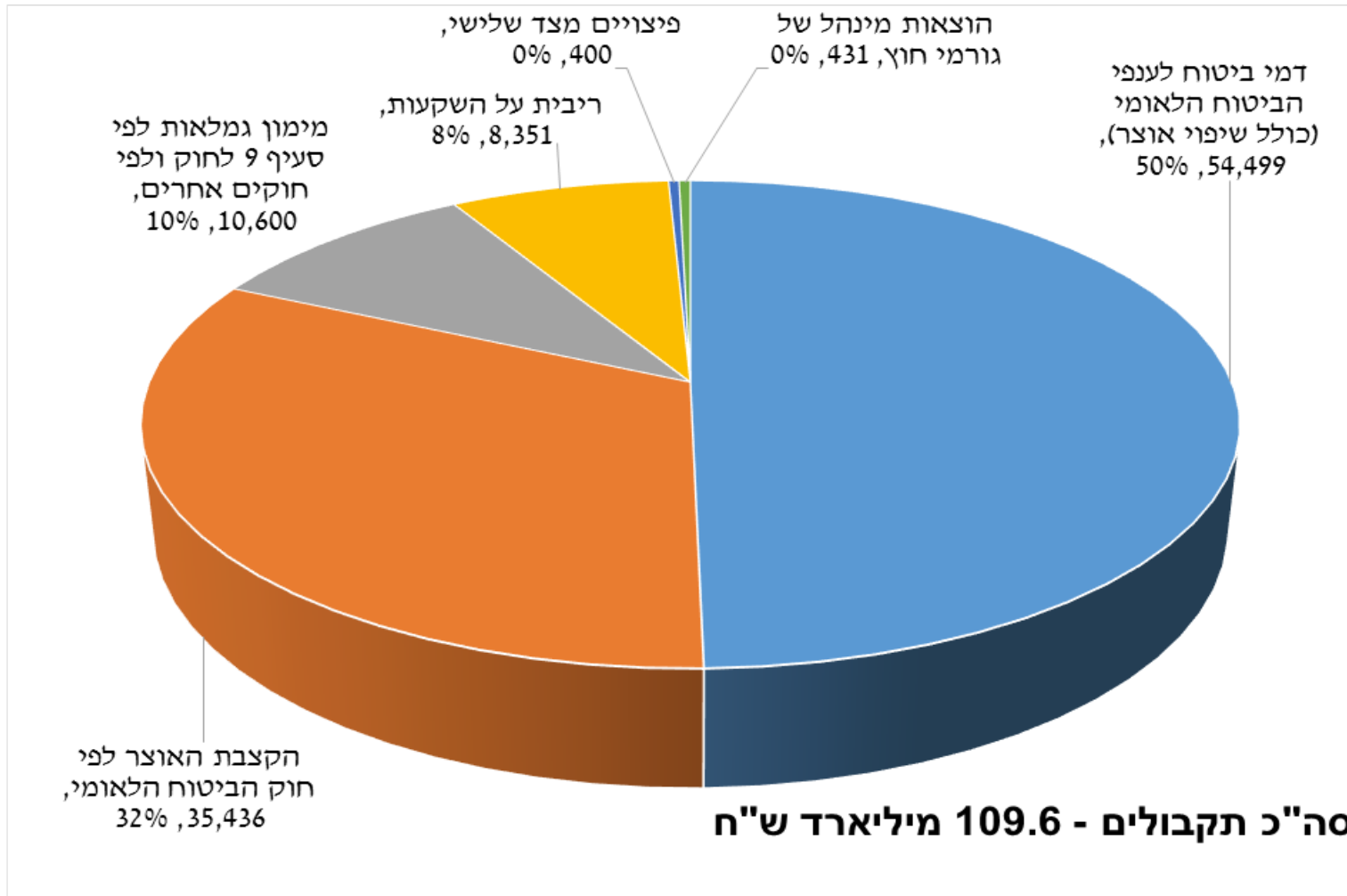

סה"כ תשלומי הגמלאות - כ-95.8 מיליארד ש"ח

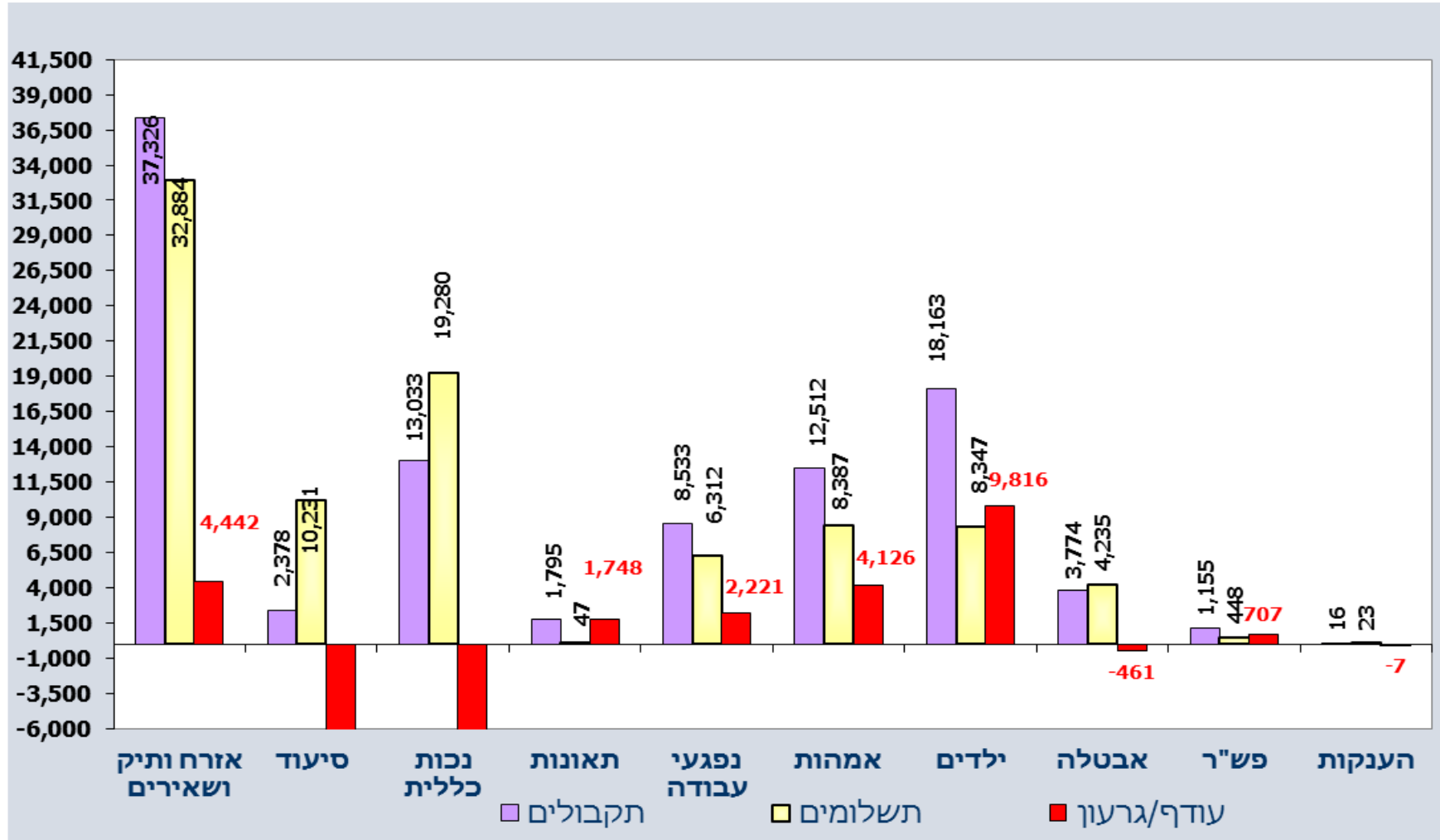
תרשים 4: סה"כ תקבולי התקציב הביטוחי ("תקבולים לפי חוק"), 2020 (במיליוני ש"ח)

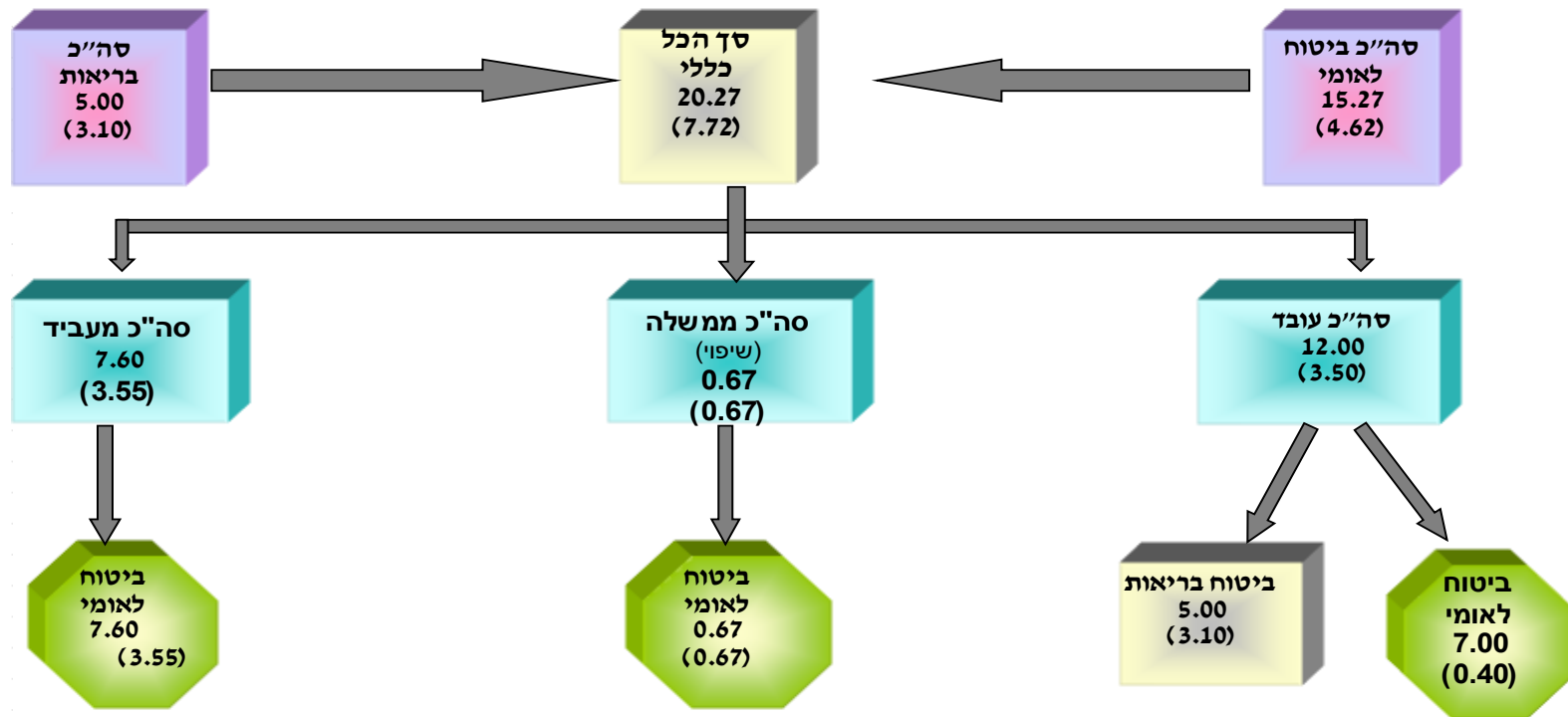
תרשים 5: תקבולי ענפי הביטוח הלאומי לפי מקור מימון – (במיליוני ש"ח) 2020

תרשים 6: עודף/גרעון לפי ענפים 2020 - במיליוני ש"ח

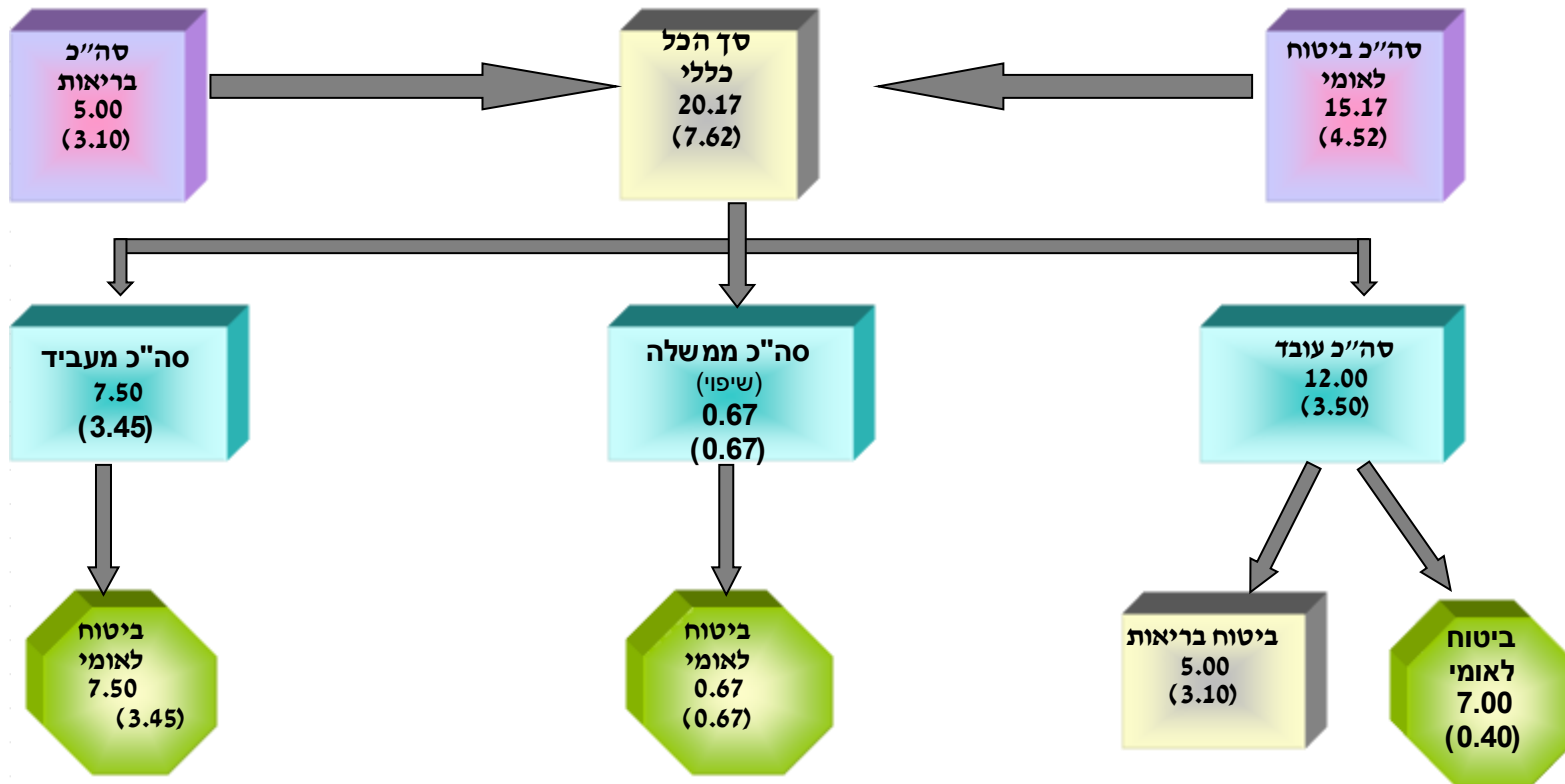

תרשים 7: שיעורי דמי ביטוח לאומי ובריאות לשכירים, החל מ-1 בינואר 2019

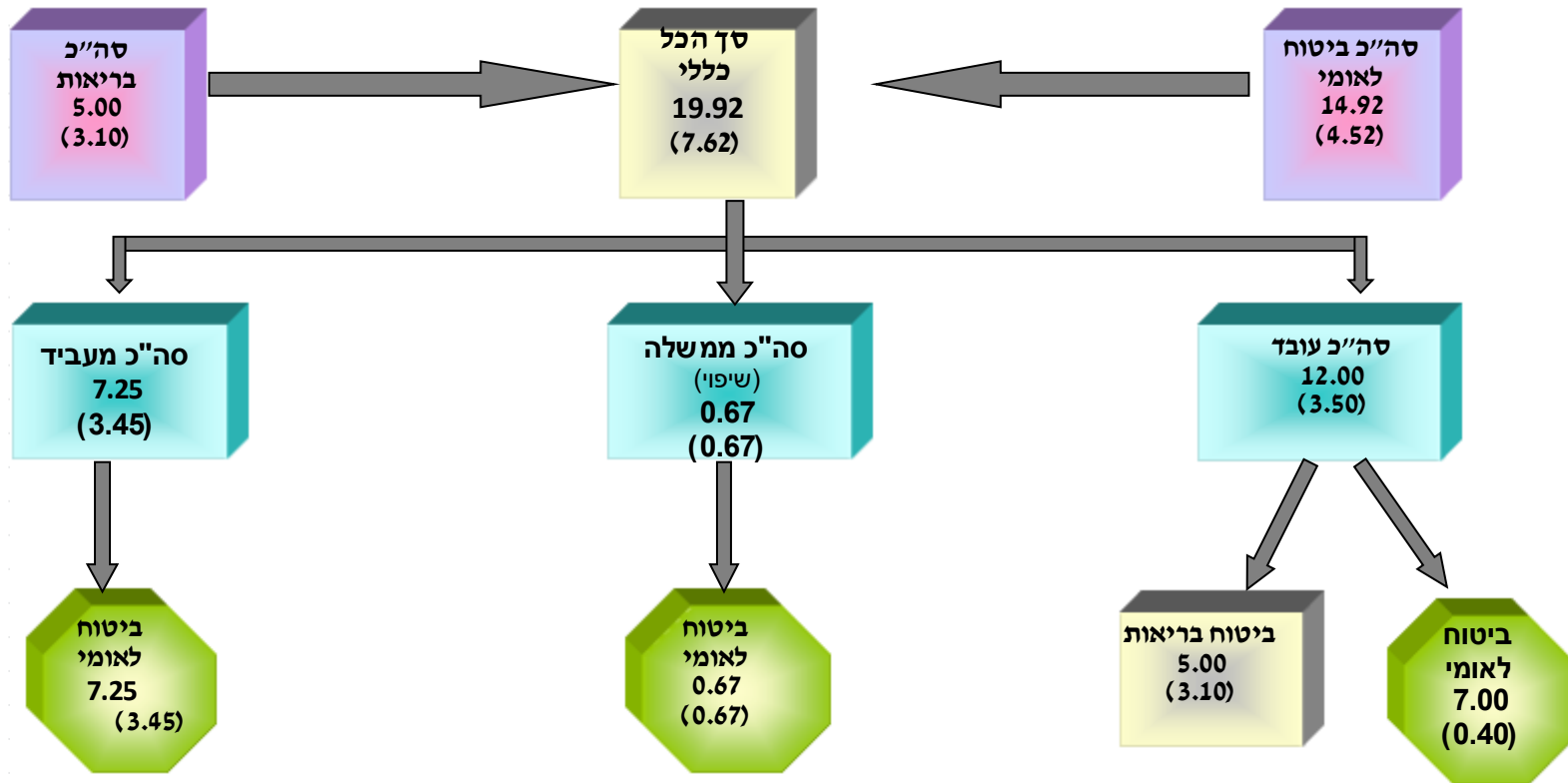
הנתונים בסוגריים: השיעור המופחת שנגבה מההכנסה שעד 60% מהשכר הממוצע

תרשים 8: שיעורי דמי ביטוח לאומי ובריאות לשכירים, החל מ-1 בינואר 2016

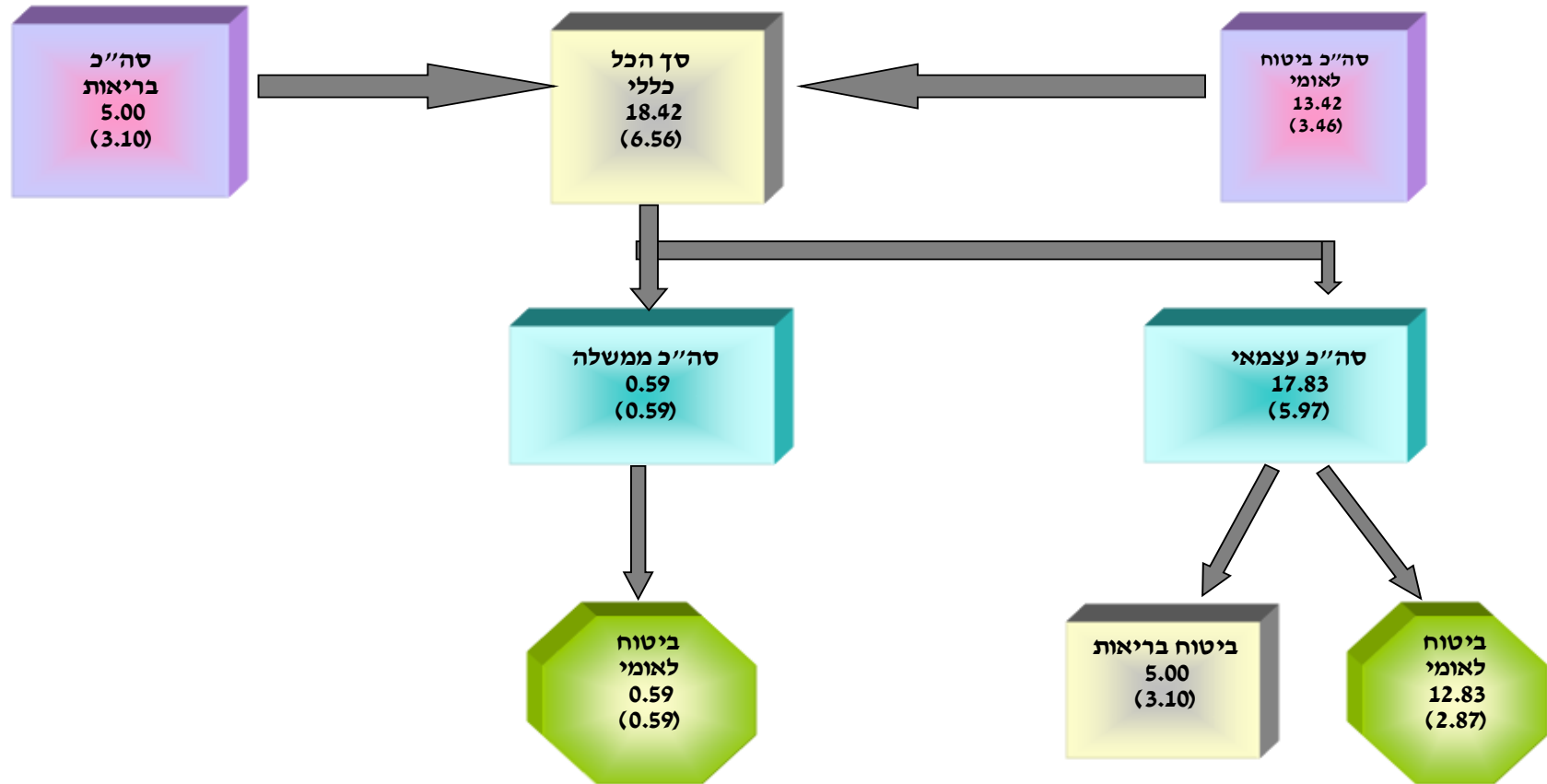
הנתונים בסוגריים: השיעור המופחת שנגבה מההכנסה שעד 60% מהשכר הממוצע

תרשים 9: שיעורי דמי ביטוח לאומי ובריאות לשכירים, החל מ-1 בינואר 2015

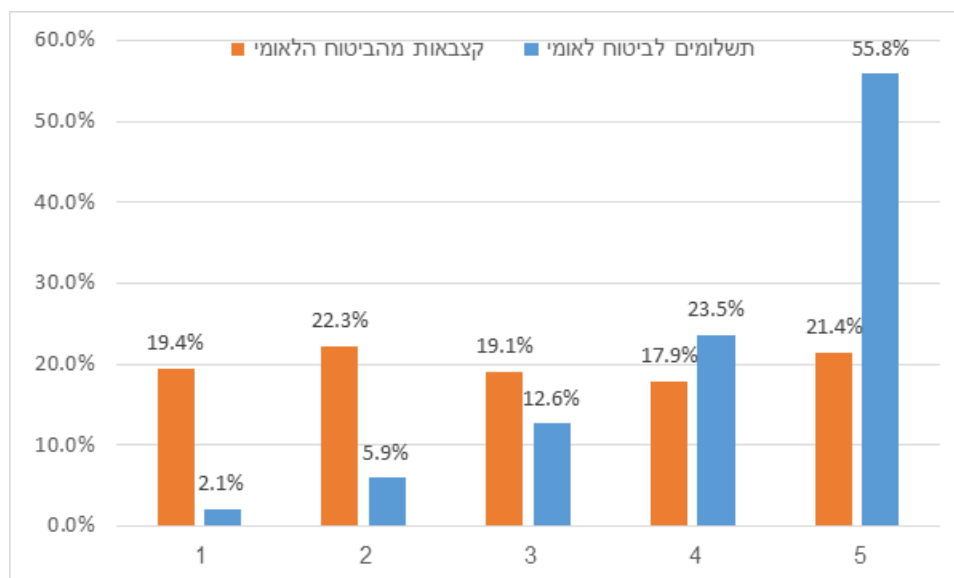
הנתונים בסוגריים: השיעור המופחת שנגבה מההכנסה שעד 60% מהשכר הממוצע

תרשים 10: שיעורי דמי ביטוח לאומי ובריאות לעצמאים, החל מ-1 בינואר 2017

בסוגריים נרשם השיעור המופחת שנגבה מההכנסה שעד 60% מהשכר הממוצע.

תרשים 11: חלקם של החמישונים בסך הקצבאות והתקבולים, 2017

מקור הנתונים: עיבודי מנהל המחקר לסקר הוצאות.

הוצאות המנהליות שבתקציב התפעולי לשנת 2020

במסגרת התקציב התפעולי מוטמעות הוצאות המנהליות שהינן חלק מהתקציב התפעולי בהתפלגות לפי ענפי הביטוח השונים.

ראוי להדגיש כי הוצאות אלה הינן הוצאות הנגזרות מביצוע תשלומי הגמלאות בהתאם לענפי הביטוח השונים והמיון לסעיפי הוצאה נועד לקבוע מסגרת כספית לאומדן הוצאה בכל סעיף.

המטרה העיקרית הינה פיקוח ובקרה על הוצאות אלה וקביעת מסגרת כספית לאומדן הוצאה המבוסס בעיקר על הסכמים, מכרזים והערכת הוצאה בהתאם לבצוע בפועל בשנת 2019.

לוח 16: הוצאות מנהליות בתקציב התפעולי לשנת 2020 - (אלפי ש"ח)

אומדן הוצאה 2020	הוצאה (כולל התחייבויות)	יתרת התחייבויות	הוצאה בפועל	אומדן הוצאה 2019		ענף
				מעודכן	מקורי	
22,000	17,384	1,797	15,587	21,400	21,400	אמהות
7,900	6,854	1,769	5,085	8,200	8,200	הבטחת הכנסה
92,200	69,504	12,713	56,791	85,950	83,900	נפגעי עבודה
115,140	86,083	10,793	75,290	115,760	112,860	נכות
17,680	15,808	5,508	10,300	17,280	17,280	ניידות
24,000	18,179	7,610	10,569	19,000	19,000	ילדים
3,450	2,221	818	1,403	3,670	3,260	אזרח ותיק
10,000	9,999	7,775	2,224	10,000	10,000	אבטלה
6,500	500	500	0	6,500	6,500	בש"מ
11,580	4,571	1,363	3,208	8,326	6,180	איבה
156,360	116,687	31,701	84,986	142,960	123,260	סיעוד
12,900	9,862	423	9,439	12,900	12,900	ביטוח בריאות
26,450	22,083	5,539	16,544	26,150	26,150	שיבוב
59,500	34,999	5,400	29,599	40,000	40,000	כללי
88,190	66,021	22,844	43,177	76,630	77,090	הלשכה הרפואית
653,850	480,755	116,553	364,202	594,726	567,980	סה"כ

לוח 17: הוצאות לגורמי חוץ לפי חוק הביטוח הלאומי (אלפי ש"ח) – 2020

הרשאה להתחייב	תקציב 2020	
		1. סיוע משפטי
3%	627	אזרח ותיק
2%	389	סיעוד
42%	7,969	נכות
20%	3,865	נפגעי עבודה
6%	1,129	אבטלה
26%	5,020	הבטחת הכנסה
1.154	19,000	סך הכל (*)
		2. בתי דין לעבודה
3%	1,508	אזרח ותיק
4%	1,812	סיעוד
28%	14,013	נכות כללית
48%	24,313	נפגעי עבודה
1%	340	ילדים
4%	1,856	אבטלה
10%	5,255	הבטחת הכנסה
3%	1,310	אמהות
1%	294	תאונות
100%	50,700	סך הכל (**)
	10,800	מזה: פרוייקט הערכת מומחים
		3. מניעת תאונות נפגעי עבודה
	38,532	המוסד לבטיחות
		4. הענקות למחקרים
	10,000	סך הכל
	1,900	מזה: סקר הוצאות
	1,000	סקר מעקב ארוך טווח
	1,900	תשלום לחוקרים פוקדים וסוקרים
	200	רכישת קבצי נתונים למחקרים
		5. העברות למשרד הבריאות
	85,350	לפי חוק סיעוד
		6. העברות למשרד הרווחה
	2,000	לפי חוק סיעוד

הרשאה להתחייב	תקציב 2020	
110,905	172,700	1. קרן לפיתוח שירותים לנכים
		מזה: תשלום עבור התחייבויות קודמות
	3,700	מזה: תשלום עבור יועצים ומומחים
37,839	69,550	2. קרן סיעוד
	1,550	מזה: תשלומים ליועצים ומומחים
19,183	29,350	3. מפעלים מיוחדים
	350	מזה: תשלום עבור יועצים
9,631	11,750	4. קרן מנוף
		מזה: תשלום עבור התחייבויות קודמות
	250	מזה: תשלומים ליועצים ומומחים
20,566	29,000	5. קרן - ילדים בסיכון
		מזה: תשלום עבור התחייבויות קודמות
	1,000	מזה: תשלומים ליועצים ומומחים
	312,350	סה"כ לקרנות
	517,932	סה"כ כללי